

www.musavat.com

ÜSƏVAT

Xəbər
Çirkli çimərliklər
bu xəstəliklərin
mənbəyidir -
SOS!
yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 11 iyun 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 101 (8474) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm
Prezident Türkiyəyə səfər etdi

İlham Əliyev
Ankarada Ərdoğanla
mühüm müzakirələr
apardı
yazısı səh.3-də

**Prezidentin Misir səfərinin
tarixi özəlliyi - İslam dünyası
ilə bağlar möhkəmlənir**
yazısı səh.7-də

**Avropa silkələndi,
parlamentı dəyişdi - bəs
Bakıya baxış dəyişəcəkmi...**
yazısı səh.9-də

**Rusiya nota verdi, İrəvan
isə "Kiyevi çökdürə
bilməyəcəksən" dedi**
yazısı səh.13-də

**Ceyhun Bayramov Ukrayna ilə
bağlı görüşə getdi**
yazısı səh.4-də

**Vətən müharibəsi qazisi döyüldü -
iki nəfər saxlandı**
yazısı səh.2-də

**İldırımlar kabusə çevrilib,
çoxalma səbəbi nədir? -
professor açıqladı**
yazısı səh.11-də

**İrandan Azərbaycana külli
miqdarda narkotik
keçirilməsinin qarşısı alındı**
yazısı səh.14-də

**"Avrovizion" olmasın,
"İntervizion" olsun -
Azərbaycan qərarını dəyişir?**
yazısı səh.12-də

**Qurban həftəsi başladı: nə olar,
nə olmaz? - tövsiyələr**
yazısı səh.14-də

ABS EMİSSARLARININ BÖLGƏYƏ SƏFƏRLƏRİNİN PƏRDƏARXASI

Bono getdi, Obrayen gəldi; Ağ Ev təmsilçilərinin
Qafqaza səfərlərinin fonunda Rusiya da
hərəkətə keçib; "yarış" nə vəd edir...

Nüfuzlu reyting agentliyi Azərbaycanla bağlı proqnozunu təzələdi - gözlənti

Qarabağa yatırımlar ölkəmizin qeyri-neft sektorunda
iqtisadi artımı dəstəkləyəcək

yazısı səh.10-də

Papuaşvili:
"Gürcüstanda
qeyri-şəffaf pul
xərcləyən Avropa
və Amerika
fondları var"
yazısı səh.6-də

Üzeyir Şəfiyev:
"Cütlüklər nikahdan
öncə qan testi
verdikləri kimi
psixoloji testdən də
keçməlidirlər"
yazısı səh.12-də

Aydın Hüseynov:
"Türk dövlətləri ilə
əlaqələrimiz
prioritet istiqamət
kimi müəyyən
olunub"
yazısı səh.6-də

Hərbçimiz naməlum şəraitdə itkin düşüb

Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçusu Əsgər Hüseyinov Ceyhun Tofiq oğlu iyunun 9-da Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şərur rayonunun Günnüt yaşayış məntəqəsi istiqamətində naməlum şəraitdə itkin düşüb. Bu barədə Müdafiə Nazirliyi məlumat yayaraq bildirib ki, hərbi qulluqçumuzun axtarışı ilə bağlı zəruri tədbirlər görülür.

Mediada belə məlumatlar da yayılıb ki, hərbcimizin yolu azaraq Ermənistan tərəfə keçdiyi ehtimal edilir.

Çağırışçılara saxta sənəd verənlərlə bağlı cinayət işi başladı

Baş Prokurorluq Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti ilə birgə məlumat yayıb. Məlumatda deyilir ki, həyata keçirilən kəsərli tədbirlər çərçivəsində Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən SHXÇDX-nin ayrı-ayrı vəzifəli şəxsləri barəsində CM-in müvafiq maddələri ilə cinayət işlərinin ibtidai istintaqı aparılıb və həmin şəxslər məhkəmə məsuliyyətinə verilib. İstintaqla həmçinin çağırışçıların tibbi müayinəsini həyata keçirən xəstəxana və hərbi həkim komissiyalarının həkimləri tərəfindən qanunvericiliyin tələblərinə əməl olunmaması, hərbi xidmətə çağırışla əlaqədar çağırışçıların düzgün müayinə edilməməsi, sağlamlıq vəziyyəti faktiki olaraq sülh dövründə hərbi xidmətə yararsız, müharibə dövründə məhdud yararlı hesab edilən şəxslərə düzgün diaqnoz təyin edilməməsi və ya sağlam olan şəxslər barəsində hərbi xidmətə yararsız hesab edilə bilən diaqnozlar təyin edilməklə hərbi xidmətdən yayınmağa şərait yaradılması müəyyən edilib.

Aparılan araşdırmalarla 36 nəfərin hərbi xidmətə yararsız olduğu halda onların sağlamlıq vəziyyətinin düzgün qiymətləndirilməyərək hərbi xidmətə yararlı kimi qeydə alınması, 26 nəfərin praktiki sağlam və xidmətə yararlı olduğu halda tibbi müayinədən keçirildikdən sonra hərbi xidmətə yararsız kimi qiymətləndirilməsi, 12 nəfər şəxsin isə müxtəlif saxta sənədlərlə hərbi xidmətdən yayınması müəyyən edilib.

Qeyd olunan 26 nəfər şəxs yenidən tibbi müayinədən keçirilib və məhkəmə-tibbi ekspertizasının rəyinə əsasən, onların hərbi xidmətə yararlı olmaları təsdiq olunduğundan barələrində toplanmış materiallar onların hərbi xidmətə göndərilməsi üçün aidiyyəti üzrə Dövlət Xidmətinə təqdim edilib.

Digər 12 nəfər şəxs barəsində isə toplanmış materiallar onların hərbi xidmətə çağırış məsələsinə yenidən baxılması üçün aidiyyəti üzrə SHXÇDX-yə göndərilib.

Bundan başqa, sadalanan faktlarla bağlı araşdırma nəticəsində aşkar edilən qanun pozuntularının, onları doğuran səbəb və şəraitin aradan qaldırılması, habelə gələcəkdə neqativ halların baş verməsinin qarşısının alınması məqsədilə ümumilikdə 28 tibb müəssisəsi üzrə 90-a yaxın həkim və tibb işçisi barəsində Səhiyyə Nazirliyi və TƏBİB-ə prokuror təsir tədbiri çərçivəsində təqdimatlar göndərilib. Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan boyun qaçırma hallarının qarşısının alınması və çağırışçıların yenidən hərbi xidmətə cəlb olunması, habelə bu sahədə korruptsiyaya qarşı mübarizə və şəffaflığın artırılması istiqamətində kompleks mübarizə tədbirləri bundan sonra da davam etdiriləcək.

3900-dən çox müəllim təkrar sertifikatlaşdırma imtahanında keçid balını toplamayıb

2022 və 2023-cü illərdə təşkil olunan sertifikatlaşdırma proseslərində 31 227 ibtidai sinif, 9 247 Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi iştirak edib. Sertifikatlaşdırmadan keçmiş 8 410 müəllimin əməkhaqqısına 35 faiz, 23 538 müəllimin əməkhaqqısına isə 10 faiz artım tətbiq olunur. Elm və Təhsil Nazirliyindən APA-ya verilən xəbəre görə,

2023-cü ildə keçirilmiş sertifikatlaşdırma imtahanında müvafiq keçid balını toplamayan ibtidai sinif, Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimləri üçün Təhsil İnstitutu tərəfindən təlimlər təşkil edilib. Bu il iyun ayının 8-də isə sözügedən təhsilverənlər üçün təkrar sertifikatlaşdırma imtahanı keçirilib. İmtahanlarda 7 296 müəllim iştirak

edib. İlkən nəticələrə əsasən, ölkə üzrə bu il 3 424 ibtidai sinif, 485 Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi təkrar sertifikatlaşdırma prosesinin test imtahanı mərhələsinin müvafiq keçid balını toplamayıb.

Təkrar sertifikatlaşdırma prosesi ilə bağlı apelyasiya müraciətlərinin qəbulu 10-13 iyun tarixlərində aparılacaq.

DYP sürücü və sərnəşinlərə müraciət edib

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi isti hava şəraiti ilə bağlı yol hərəkəti iştirakçılarına müraciət edib.

Müraciətdə deyilir: "Hazırda havanın temperaturunun mövsümə uyğun olaraq artması, istər avtonəqliyyat vasitələrinin istismarına, istər də sürücülərin özlərinin səhhətinə təsiriz ötürür."

Mütəxəssislərin də qeyd etdiyi kimi havanın yüksək temperaturu insanda başgicəllənmə, əzginlik, süstlük hissi yaradır ki, bu da öz növbə-

sində uzun müddət fasiləsiz avtomobil idarə edən sürücülərin diqqətinin yayınmasına, onların ətrafdakı prosesləri vaxtında və ya düzgün qiymətləndirə bilməməsinə səbəb olur.

Qeyd edilənləri nəzərə alaraq, Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi uzaq məsafələrə səfərə hazırlaşan, eləcə də əsasən günorta saatlarında avtomobil idarə edən sürücülərə müraciət edərək onları nəqliyyat vasitələrinin texniki vəziyyətinə diqqət yetirməyə, yolboyu qaydalara ciddi riayət etməyə,

yorğun, yuxusuz halda sükan arxasına əyləşməməyə, günün nisbətən sərin vaxtlarında yola çıxmağa, 2-3 saatlıq fasiləsiz hərəkətdən sonra DYP-nin stasionar postlarında dayanaraq qısa müddətə istirahət etməyə çağırır.

Sərnəşinlərə isə isti havalarda sürücünün əhval-ruhiyyəsinə diqqət yetirmələri, onların əzgin, yuxulu və ya digər səbəblərdən nəqliyyat vasitəsini idarə etməkdə çətinlik çəkdiyini hiss etdikdə hərəkətin dayandırılmasına çalışmaları tövsiyə olunur".

Vətən müharibəsi qazisi döyüldü - iki nəfər saxlandı

Qusarda Vətən müharibəsi qazisini döyən iki nəfər polis tərəfindən saxlanılıb.

"Qafqazinfo"-nun əldə etdiyi məlumata görə, Qusar şəhərində yerləşən kafedə şəhər sakinləri Samir Qaçayev və Teyfur Xankişiyevin xuliqanlıq zəminində oranın icarədarı, 2-ci Qarabağ müharibəsi qazisi, Mucuq kənd sakini, 1991-ci il təvəllüdlü Ruslan Küberovu döyərək xəsarətlər yetirməsi müəyyən edilib.

Hər iki şəxs artıq saxlanılıb.

Qeyd edək ki, R.Kübarov Vətən müharibəsindən sonra Cəbrayılın, Füzulinin, Kəlbəcərin, Şuşanın azad edilməsinə görə medalları, həmçinin "Hərbi xidmətdə şücaətə görə" medalı ilə təltif edilib.

Qazi xəstəxanaya yerləşdirilib. Hadisə vaxtı kafedə baş vermiş mübahisənin Qusar Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında da davam etdirildiyi bildirilir.

Gəncə sakini iş yoldaşını güllələdi

Odlu silahla iş yoldaşını öldürməkdə şübhəli bilinən şəxs tutulub.

Bu barədə Gəncə Şəhər Prokurorluğundan məlumat verilib.

Bildirilib ki, iyunun 10-da, saat 15 radələrində bir nəfər şəxsin odlu silahdan açılmış atəş nəticəsində ölməsi barədə Gəncə Şəhər Prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Araşdırmalarla 1994-cü il təvəllüdlü Zəhid Sanyevin aralarında yaranmış mübahisə zamanı şəhər avtovağzalının qarşısında iş yoldaşı 1998-ci il təvəllüdlü Mehriban Əsədova odlu silahdan atəş açaraq onu qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı Gəncə şəhər prokurorluğunda CM-in 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

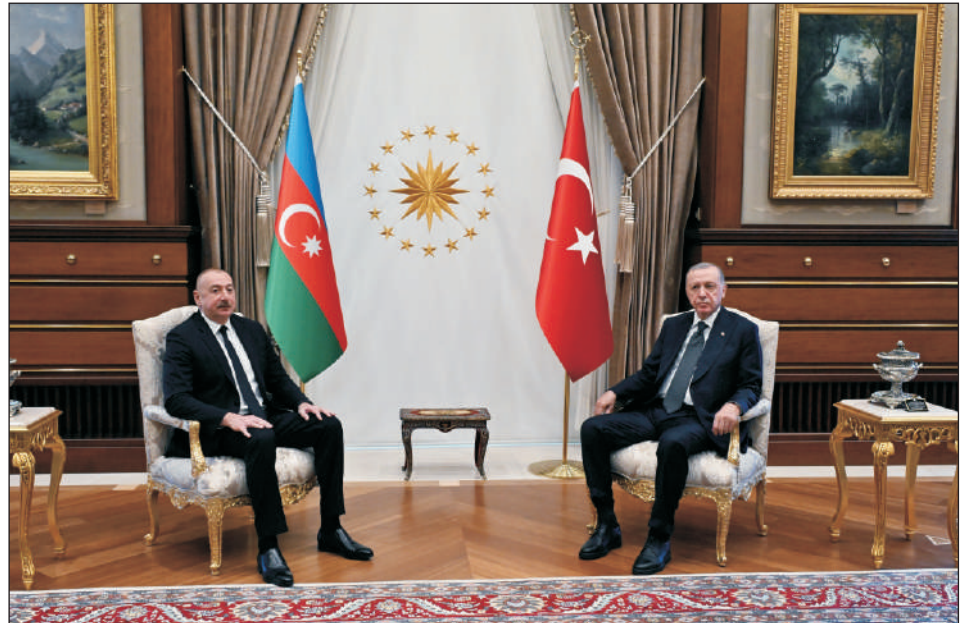
Z.Sanyev şübhəli şəxs qismində tutulub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 10-da Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dəvəti ilə Ankaraya işgüzar səfər edib.

Hər iki ölkənin dövlət bayraqlarının dalğalandığı Ankaranın Esenboğa Hava Limanında Azərbaycan Prezidentinin şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Prezident İlham Əliyevi Türkiyənin vitse-prezidenti Cevdet Yılmaz və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Prezident Türkiyəyə səfər etdi

İlham Əliyev Ankarada Ərdoğanla mühüm müzakirələr apardı

Iyunun 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdo-

ğan Ankaranın Esenboğa Hava Limanında görüşüblər.

Daha sonra Ankarada Azərbaycan Respublikası

nın Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla təkbətək görüşü baş tutub.

Dövlət rəhbərləri ikitərəfli əməkdaşlıq, regional və global məsələlər ətrafında mühüm müzakirələr aparıblar.

Prezident İlham Əliyevin Fələstin mesajı - rəylər

Politoloq: "Bu, təkcə Qəzzada baş verənlərə ədalətli yanaşmanın sərgilənməsi yox, həm də Fələstin məsələsində Azərbaycanı ittiham edənlərə açıq mesaj xarakteri daşıyır"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin şənbə günü Misirə səfəri çərçivəsində Fələstinə yönəlik verdiyi açıqlamalar günlərdir ki, gündəmdən düşmür. Ölkə başçısı açıq şəkildə Fələstinlə bağlı öz dövlətinin mövqeyini bir daha ifadə etdi.

Fələstin-İsrail münasibətlərinin tənzimlənməsi və müstəqil Fələstin Dövlətinin yaradılması bizim Qoşulmama Hərəkatına sədrliyimiz dövründə hər zaman diqqət mərkəzində idi, bir çox tədbirlər keçirilmişdir və Azərbaycanın mövqeyi birmənalıdır - müstəqil Fələstin Dövləti qurulmalıdır, Şərqi Qüds onun paytaxtı olmalıdır.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Misir Prezidenti Əbdülfəttah əs-Sisi ilə mətbuata bəyanatında bildirib.

"Bu gün Qəzzada yaşanan faciə tezliklə dayandırılmalıdır, müharibə dayandırılmalıdır və bütün məsələlər danışıqlar yolu ilə həll olunmalıdır. Mən prezident əs-Sisiyə bildirdim ki, biz Misirin bu istiqamətlərdəki söylərini dəstəkləyirik və Misir tərəfindən irəli sürülmüş təşəbbüslər diqqətə alınmalıdır", - deyə cənab prezident bildirib.

HƏMAS-İsrail müharibəsinin davam etdiyi bir zamanda verilən bu açıqlamalar daha çox diqqətləri çəkdi və böyük rəğbətə

qarşılandı. Gündə yüzrlər körpənin Qəzzada qətlə yetirildiyi bir vaxtda belə bir mövqenin sərgilənməsi alqışlanır.

Milli Məclisin deputatı Kamaləddin Qafarov məsələ ilə bağlı bunları deyib: "Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etdiyi dörd il ərzində daim Misirin ölkəmizə dəstək verdiyini xüsusi qeyd etdi. Azərbaycanın sədrliyi nəticəsində Qoşulmama Hərəkatı daha böyük imkanlara malik olub. Azərbaycanın hərəkata sədrliyi dövründə daim diqqət mərkəzində saxlanılan məsələlərdən biri də Fələstin-İsrail münasibətlərinin tənzimlənməsi və müstəqil Fələstin Dövlətinin yaradılması ilə bağlı olub. Cənab Prezident bu

xüsusda dövlətimizin prinsipal mövqeyini bir daha vurğulayaraq bildirdi ki, müstəqil Fələstin dövləti qurulmalıdır, Şərqi Qüds onun paytaxtı olmalıdır. Azərbaycan hər zaman bütün dünyada sülhün tərəfdarı və təbliğatçısı kimi çıxış edib. Dövlət başçımız Misirdə verdiyi bəyanatında da bir daha bildirdi ki, Qəzzada yaşanan faciə tezliklə dayandırılmalı, müharibəyə son qoyulmalı və bütün məsələlər danışıqlar yolu ilə həll olunmalıdır".

AĞ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli: "Fələstinlə bağlı Azərbaycanın rəsmi mövqeyini Prezident Əliyev bir daha açıqladı - Fələstin müstəqil dövlətdir, paytaxtı da Şərqi Qüdsdür. Azərbay-

cının illərdir ki, Fələstinlə bağlı mövqeyi dəyişməzdir, birmənalıdır. Ötən ilin oktyabrında növbəti Fələstin-İsrail müharibəsi başlayandan biz də birmənalı şəkildə hər kəsə Azərbaycanın Fələstinlə bağlı yuxarıda qeyd edilən mövqeyini xatırladırdıq. Ələxsüs də o kəsələrə xatırladırdıq, hansı ki Prezident Əliyevin siyasətini dəstəklədiklərini bildirirlər. Biz də müxalifət olaraq elələrinə çatdırmağa çalışırdıq. Prezident Əliyevin Fələstinlə bağlı mövqeyi də bəllidir. Üstəlik, xatırladırdıq ki, təbii müttəfiqimiz Türkiyənin də bu məsələdə dispoziyası məlumdur. Güman edirik ki, dövlət başçısı bir daha Fələstinə dəstək mövqeyi sərgiləyəndən

sonra televiziya və internet kanallarımız da rəsmi kursa uyğun hərəkət edəcəklər. Fələstində bütün dünyanın gözü qarşısında bir insanlığın, xalqın faciəsi baş verir".

Tanınmış siyasət yazarı Kənan Rövşənoğlu-nun sözlərinə görə, Prezident İlham Əliyevin Qahirədə Fələstinlə bağlı açıqlaması bir neçə aspektdən maraqlı idi:

"Azərbaycan Prezidenti Fələstin münaqişəsi ilə bağlı yeni bir söz demədi, dedikləri Azərbaycan dövlətinin rəsmi mövqeyidir və bu, illərdir dəyişmir. Ancaq iyunun 8-də Qahirədə verilən bəyanat o idi ki, bu, həm də müsəlman ölkələrinə yönəlmişdi. Bilindi ki, son zamanlar Azərbaycanın İsrailə əlaqələri daha tez-tez gündəmə gətirilir, hətta keçənlərdə Türkiyədə SOCAR-ın binası qarşısında aksiya təşkil olunmuşdu. Prezident İlham Əliyevin bəyanatı həm də bu dairələrə cavab idi. Digər tərəfdən, Azərbaycanın dövlət başçısı Qahirədə Misirin sülh səylərini dəstəklədiyini vurğuladı və münaqişənin həllində Misirlə ortaqlıq baxışa malik olduğunu qeyd etdi. Bilindi ki, Misir də Azərbaycan kimi İsrailə siyasi-diplomatik əlaqələrə malik dövlətdir və hazırda Qəzza müharibəsi ilə bağlı sülh prosesini Misir

aparır. Yeni biz bu məsələdə beynəlxalq hüquq və BMT qərarlarını və Misirin apardığı sülh prosesini dəstəkləyirik".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı Azərbaycanın dövlət siyasətində Fələstin məsələsinə daim diqqət etdiyini qeyd etdi: "Çıxışında Qəzzada baş verənləri faciə adlandıran Prezident müharibənin dayandırılması, danışıqların başlanması çağırışı etdi. Azərbaycan müstəqillik və Qüds məsələsində Fələstinə daim dəstək verib, həmçinin bu ölkəyə iqtisadi yardımlar da edib. İsrailə münasibətlərdə də Fələstin amilini nəzərə alıb. Misal üçün, İsraildə səfirliyimizin açılış mərasimində iştirak edən xarici işlər naziri ardınca Fələstinə səfər etdi. Buna rəğmən, Fələstin məsələsinə görə rəsmi Bakı zaman-zaman ittiham altına salmaq cəhdləri edilir, xüsusilə İran bu prosesdə aktivdir. Son olaraq, İstanbulda Fələstin bəhanəsi ilə SOCAR-a hücumda da İrana bağlı qruplar iştirak edirdi. Ümumiyyətlə, Fələstin məsələsi İran tərəfindən İsrailə qarşıdurmada alət olaraq istifadə edilir. Bu "alət" mütəmadi olaraq Azərbaycana qarşı da yönəltməyə çalışırlar. Əliyevin bəyanatı isə təkcə Qəzzada baş verənlərə ədalətli yanaşmanın sərgilənməsi yox, həm də Fələstin məsələsində Azərbaycanı ittiham edənlərə açıq mesaj xarakteri daşıyır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Prezident İlham Əliyev ötən həftə bir daha İrəvanla sülh sazişi üçün əsas maneənin Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının yer aldığı Ermənistan konstitusiyası olduğuna diqqət çekdi. Rəsmi İrəvan isə Bakının haqlı tələbini yenə qıcıqla qarşıladı, bunu həyasızcasına hətta öz daxili işlərinə qarışmaq cəhdi kimi qiymətləndirdi.

Üstəlik, Ermənistan XİN-in məsələ ilə bağlı yaydığı bəyanatda iddia olundu ki, Ermənistan konstitusiyası, sən demə, heç də sülhə əngəl deyilmiş, çünki sülh sənədinin mətnində belə bir bənd yer alır: "Tərəflərdən heç biri sülh sazişindən irəli gələn öhdəlikləri yerinə yetirməmək üçün öz daxili qanunvericiliyinə istinad edə bilməz".

Azərbaycan XİN artıq bu iddiaya cavab verərək onu əsassız sayıb. Nazirliyin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayyan Hacızadənin yaydığı bəyanatda bununla bağlı deyilir: "Ermənistan tərəfinin sülh müqaviləsi layihəsində mövcud olan "heç bir tərəf sülh sazişi çərçivəsində öz öhdəliklərini yerinə yetirməməsi ilə əlaqədar öz daxili qanunvericiliyinə istinad edə bilməz" müddəasını qeyd edərək, bu ölkənin konstitusiyasındakı ərazi iddiasının zərərsiz olduğunu bildirməsi tam əsassızdır. Heç bir beynəlxalq sazişin konstitusiyadan üstün olmadığı hər kəsə yaxşı məlum olan faktıdır".

Ardınca XİN vurğulayıb ki, Ermənistanın konstitusiyasını dəyişmək tələbinin gözərdi edilə biləcəyi ilə bağlı bu yanaşma İrəvanın dayanıqlı sülhdə maraqlı olmadığını və indiki konstitusiyanın gələcəkdə yenidən Azərbaycana qarşı təcavüzə başlamaq üçün ehtiyat variant kimi saxlamağa çalışdığını göstərir. Yeni yenə vaxt udmaq cəhdi.

İrəvanın odla oyunu - sülhə Ermənistanın konstitusiyası, yoxsa Konstitusiya Məhkəməsi əngəldir?

Ekspert: "Azərbaycan bu təhdidin ortadan qaldırılması üçün hətta Ermənistanı silahsızlaşdırmaqla bağlı müəyyən addımlar ata bilər"

Gerçəkdən də, tutaq ki, sözügedən öhdəliyin olduğu sülh müqaviləsi imzalandı. Hətta Ermənistan parlamenti də sənədi ratifikasiya etdi. Bəs Ermənistanın Konstitusiyaya Məhkəməsi "sülh sənədi konstitusiyaya ziddir" deyib onu ləğv edə bilirmi?

Hüquq eksperti Yusif

Bağırzadə "Yeni Müsavat" a öncə bildirdi ki, rəsmi Bakının Ermənistan müstəqillik bəyannaməsi və konstitusiyasından Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının çıxarılması tələbi kifayət qədər haqlı tələbdir və bununla bağlı konstitusiyaya dəyişikliyi heç bir halda Ermənistanın daxili

iş hesab oluna bilməz. Bu artıq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə təhiddir və Azərbaycanın da beynəlxalq hüquqa görə də bu təhdidləri ortadan qaldırmaq hüququ var. Bunu Ermənistan ya xoşluqla, müvafiq dəyişikliklə təmin etməlidir, ya da Azərbaycan bu təhdidin or-

tadan qaldırılması üçün hətta Ermənistanı silahsızlaşdırmaqla bağlı müəyyən addımlar ata bilər: "Əgər ərazi iddiaları qalmaqda davam edərsə bu o deməkdir ki, gələcəkdə hər hansı Ermənistan hakimiyyəti ölkəsinin əsas qanununu, yeni Konstitusiyasını əsas tutaraq sülh sazişini tamamilə bir kənara ata bilər. Paşinyandan sonrakı istənilən Ermənistan hakimiyyəti bir müddət keçdikdən sonra Ermənistanın Konstitusiyaya Məhkəməsinə Azərbaycanla imzalanmış sülh sənədinin Ermənistan konstitusiyasına zidd olub-olmadığı ilə bağlı rəsmi müraciət edə və Konstitusiyaya Məhkəməsi də hakimiyyətdən gələn sifarişlə qərar çıxarar ki, filan zaman Ermənistan hakimiyyəti ilə Azərbaycan hakimiyyəti arasında imzalanmış sülh müqaviləsi, yaxud sülh müqaviləsinin filan hissəsi Ermənistan Respublikasının Konstitusiyası ilə ziddiyyət təşkil edir və bu səbəbdən sülh sazişi qüvvədən düşmüş sayılır, yaxud sülh sazişi qanuni deyil. Yeni ermənilərdən hər cür pozuculuq hərəkəti gözləmək mümkündür. Ona görə də Paşinyan əgər hiylə işlətmirsə sülh sazişindən öncə re-

ferendum keçirib konstitusiyada dəyişiklik etməlidir. Ermənistanın sülh sənədində "tərəflərdən heç biri sülh sazişindən irəli gələn öhdəlikləri yerinə yetirməmək üçün öz daxili qanunvericiliyinə istinad edə bilməz" müddəasının olması ilə bu problemin ortadan qalxdığı ilə bağlı mövqeyi isə qəbulolunan deyil. Çünki ölkənin konstitusiyası daha üstün bir sənəddir və revanşist qüvvələrin hakimiyyəti zamanı onlar çox asanlıqla məhz konstitusiyasını əsas götürərək sülh sazişini mübahisələndirə bilərlər.

Ümumiyyətlə isə istər Nikol Paşinyanın, istərsə də Alen Simonyan və Ararat Mirzoyan kimi digər rəsmi şəxslərin konstitusiyaya dəyişikliyinə vacibliyi ilə bağlı artıq bir neçə müddətdir ki, apardıqları təbliğatın birdən-birə dayandırılması və bu cür əks-fikirin ortaya atılması onu deməyə əsas verir ki, Paşinyan hakimiyyətinin "biz sülhə hazır" bəyanatları beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmaq cəhdindən başqa bir şey deyil.

Odur ki, indiki halda Ermənistanla hər hansı sülh sazişindən söhbət gedə bilməz. Yeganə yol, Ermənistanın digər öhdəliklərlə yanaşı konstitusiyaya dəyişikliklər edəcəyi öhdəliyinin də öz əksini tapdığı çərçivə sazişinin imzalanması ola bilər. Yalnız bundan sonra Ermənistanın öhdəlikləri hansı səviyyədə icra etməsindən asılı olaraq sülh sazişi də imzalana bilər".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"YeniMüsavat"

Ceyhun Bayramov Ukrayna ilə bağlı görüşə getdi

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Almaniya-yaya işgüzar səfər edib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, səfər çərçivəsində nazirin 11-12 iyununda Berlin şəhərində keçiriləcək Ukrayna Bərpa Konfransında iştirak və çıxışı, habelə tədbir çərçivəsində ikitərəfli görüşlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Azərbaycan və Türkiyə XİN rəhbərləri regional məsələləri müzakirə edib

Türkiyə xarici işlər naziri Hakan Fidan və Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhan Bayramov arasında telefon danışığı olub.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə Türkiyə XİN-dən diplomatik mənbələr bildirib.

Məlumatla əsasən, Hakan Fidanla Ceyhan Bayramovun telefon danışığı zamanı ikitərəfli və regional məsələlər müzakirə olunub.

ABŞ dövlət katibinin köməkçisinin İrəvana səfəri zamanı Ermənistan parlamen-

tinin spikeri Alen Simonyan onunla görüşdə Rusiyanın ünvanına bir sıra ittihamlar

səsləndirib.

APA xəbərinə görə, o, rəsmi Moskvanı ölkəsinə ver-

diyi vədləri yerinə yetirməməkdə günahlandırıb.

"Ermənistan son ana qədər uşaq saflığı ilə inanırdı ki, Rusiya onu və erməni xalqını yalnız qoymayacaq", - o qeyd edib.

Simonyan KTMT ilə bağlı məsələyə də münasibət bildirib: "Qoy KTMT son 2-3 ildə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirsin, daha sonra isə maliyyə öhdəliklərimizdən danışsın. Bir müdrik deyim var: "Kimin inəyi səsinə çıxarsa da, sənənin inəyin sussun".

Qeyd edək ki, ABŞ dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O'Brayen 10-12 iyun tarixləri arasında Ermənistanla səfər edəcək.

ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms Obra-
yenin iyunun 10-12-də Er-
mənistan səfəri planlaşdırılıb. Onun ikitərəfli əməkdaşlıq məsələlərini, həmçinin İrəvan və Bakı arasında sülh müqaviləsinin hazırlanmasını müzakirə edəcəyi bildirilir.

Rəsmi məlumatda Obra-
yenin "ABŞ-ın Ermənistan və Azərbaycan arasında davamlı və ləyaqətli sülh sazişinin əldə edilməsinə dəstəyini, o cümlədən Almatı Bəyannaməsindən sərhəddən demarkasiyası üçün əsas kimi istifadəsini müzakirə edəcəyi" də qeyd edilib.

Xatırladaq ki, az öncə ABŞ dövlət katibinin Cənubi Qafqaz üzrə baş müşaviri Lui Bono bölgəyə səfər etmiş, Bakı və İrəvanda olmuşdu. Odur ki, təbii olaraq suallar yaranır: belə səfərlərin ümumi sülh prosesinə hansı faydası var? Amerikalı emissarların regiona səfərləri niyə intensivləşib? Obra-
yeni Bakıya da gələcəkmi?

Bu arada, "S & P Global Ratings" beynəlxalq reyting agentliyinin analitikləri Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişinin 2024-cü ilin noyabrına, yeni BMT-nin COP-29 tədbirinədək imzalanmasını mümkün hesab ediblər. Bildirilir ki, regionda dəyişən geosiyasi vəziyyət fonunda Azərbaycan Ermənistanla hərtərəfli sülh sazişi üzrə danışıqları davam etdirir. Hər iki tərəfin Avropanın və MDB-nin bir sıra paytaxtlarında keçirilən ikitərəfli danışıqları intensivləşdirdiyi vurğulanır. Intensivləşən səfərlər nə ilə bağlıdır və sülh prosesinə xidmət edirmi?

Yeri gəlmişkən, son vaxtlar ABŞ-ın aktivliyini görən Rusiya da proseslə bağlı təşəbbüs göstərir. Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin ötən həftə deyib ki, rəsmi Moskva Bakının İrəvanla barışığını dəstəkləməyə hazır olduğunu təsdiqləyir. Nazir müavini qeyd edib ki, Rusiya Azərbaycan və Ermənistanın xarici işlər nazirləri - Ceyhun Bayramov və Ararat Mirzoyanın mayın 10-11-də Qazaxıstanda sülh müqaviləsinin hazırlanması məqsədilə keçirilən görüşünü müsbət qiymətləndirir. "Bu, tərəflərə Cənubi Qafqazda sülh və sabitlik yolunda irəliləmək imkanı verdi. Bu istiqamətdə daha bir mühüm addım atılıb", - Qaluzin vurğulayıb. O qeyd edib ki, Moskva artıq iki dəfə - 2023-cü ilin may və iyul aylarında Bakı ilə İrəvan arasında sülh danışıqlarına ev sahibliyi edib. Rusiya bundan sonra da ona iki qardaş xalqın barışmasına hərtərəfli dəstək verməyə, regionun bütün ölkələrinin təhlükəsizliyini, tərəqqisini təmin etmək üçün qarşılıqlı məqbul və balanslaşdırılmış həllərin axtarışına kömək etməyə hazırdır.

Eyni zamanda rusiyalı diplomat Avropa İttifaqının Ermənistandakı monitoring missiyasının Azərbaycan, Rusiya və İran əleyhinə kəşfiyyət məlumatları topladığını da deyib. "Əgər 2022-ci

ABŞ emissarlarının bölgəyə səfərlərinin pərdəarxası

Bono getdi, Obra-
yeni gəldi; Ağ Ev təmsilçilərinin Qafqaza səfərlərinin fonunda Rusiya da hərəkətə keçib; "yarış" nə vəd edir...

Sahib Məmmədov: "Ceyms Obra-
yenin İrəvana növbəti səfərindən yaxşı heç nə gözləmək olmaz"

Elxan Şahinoğlu: "Vaşinqton Ermənistan hökumətini Rusiyanın təzyiqindən qorumaq imkanlarını artırmağa çalışır"

ilde İrəvan KTMT-nin Azərbaycanla sərhəddə vəziyyətin sabitləşdirilməsi üzrə kompleks tədbirlərlə bağlı təklifini qəbul etsəydi, hazırda Ermənistanın üzləşdiyi risklərin çoxunun qarşısını almaq olardı. Təəssüf ki, rəsmi İrəvan Avropa İttifaqının "monitorinq" adı altında sərhədlərin qorunması ilə deyil, Azərbaycan, İran və Rusiya əleyhinə kəşfiyyət məlumatlarının toplanması ilə məşğul olan missiyasını dəvət etməyi üstün tutdu. Göründüyü kimi, Rusiya Qərbin bölgədə mövcudluğundan narahatdır. Üstəlik, belə bir ərafədə İrəvana nota verilməsi də sıradan məsələ deyil. Ümumilikdə Qafqaz qalası uğrunda "yarış"ı müşahidə etməkdəyik. Təsədüfi deyil ki, Rusiyadan təlimat və dəstək alan Baqrat Qalstanyanın rəhbərlik etdiyi aksiyalar məhz bazar günündən etibarən növbəti mərhələni elan etdi, kütləvi itaətsizliyə başladı. Bu etirazlar isə birmənalı şəkildə sülhü pozmağı hədəfləyib. ABŞ-ın bu aksiyalara reaksiyasızlığı da təəccüb doğurur. Hər halda, sülhü istəyən bu aksiyaların genişlənməsini arzulamazdı. Qərb-Rusiya yarışması fonunda cərəyan edən hadisələr sülh prosesinə nə vəd edir?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov "Yeni Müsa-

vat"a bildirdi ki, söhbət hərtərəfli sülh müqaviləsindən gedirsə, onun COP29 tədbiri başlayana qədər real görünür. "Hərtərəfli sülh müqaviləsində mütləq tərəflərin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanıyan müddəa olmalıdır. Ermənistanın müstəqillik bəyannaməsi və konstitusiyasında Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiası qalır, sülh müqaviləsində bu müddəanın əks olunmasının mənası yoxdur. Həm də bu halda həmin müddəa Ermənistan konstitusiyasına zidd olduğu üçün hüquqi əhəmiyyət kəsb etməyəcək. Çünki beynəlxalq normalar - konkret halda Azərbaycanla bağlanacaq sülh müqaviləsinin - Ermənistanın qanunvericilik sistemində konstitusiyadan aşağı hüquqi qüvvəyə malik sənəddir. Azərbaycanla başlanmış delimitasiya və demarkasiya prosesləri, o cümlədən 4 kəndin geri qaytarılması Ermənistanda yeni bir etiraz hərəkatı yaradıb və bu etiraz dalğası hələ sönməyib. Bu halda Ermənistanın siyasi rəhbərliyinin konstitusiyaya islahatına tezliklə gedəcəyi bir qədər real görünür. Ermənistanın müstəqillik bəyannaməsi və konstitusiyasında müvafiq dəyişiklik olmadan isə hərtərəfli sülh müqaviləsinin bağlanması mümkün deyil. Bununla bağlı Prezident İlham

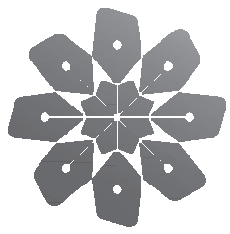
Əliyev TÜRKPƏ-ya üzv ölkələrin parlament sədrləri ilə keçirilən görüşdə "Ermənistanın hazırkı konstitusiyası dəyişməz qaldığı halda Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişinin bağlanması, sadəcə, mümkün deyil" fikrini söyləyib. Kifayət qədər aydın və dəqiq. Ona görə də hansısa çərçivə sənədinin, yaxud sülh müqaviləsi adlanmayan, yalnız müəyyən razılaşmaları özündə ehtiva edən sənədin imzalanması baş verə bilər. Əlbəttə, bunun özü də sonrakı proseslərin, o cümlədən hərtərəfli sülh müqaviləsinin bağlanması üçün proseslərin sürətlənməsinə getirə bilər. Amma bu sənəddə sərhədlərin delimitasiyası və ölkələrin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanıması məsələsi açıq qalacaq. Ona görə də biz Ermənistanın sonrakı hərəkətlərini, o cümlədən bizim beynəlxalq hüququn prinsiplərinə söykənən tələblərimizi, konstitusiyaya səviyyəsinə də mövcud olan ərazi iddiasına dair müddəaların çıxarılması tələbinin yerinə yetirilməsini gözləməliyik". **S.Məmmədov qeyd etdi ki, ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms Obra-
yenin İrəvana növbəti səfərindən yaxşı heç nə gözləmək olmaz:** "ABŞ-ın uzağadək məqsədi başqadır və sülh müqaviləsinin yaxın vaxtda imzalanması,

münasibətlərin tənzimlənməsi onların maraqlarına uyğun görünür. Ermənistanın Rusiyanın təsir dairəsindən tam çıxarılmasından sonra ABŞ sülh müqaviləsinin bağlanmasında maraqlı ola bilər. O da yaxın gələcəkdə baş verməyəcək. Ermənistanın bütün demarşlarına baxmayaraq, o, Rusiyadan həyatı baxımdan asılı vəziyyətdə qalmaqdadır. Daha bir məsələ Prezident İlham Əliyevin Ermənistanı ATƏT-in Minsk Qrupunun ləğvi ilə bağlı rəsmi bəyanat vermək çağırışına İrəvandan olan reaksiyadır. Prinsipcə, Ermənistan təklifi inkar etmir, amma bunun bəri başdan deyil, sülh müqaviləsinin imzalanmasından sonra mümkün olacağına işarə edir. Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyanın qənaətinə görə, "sülh sazişi imzalanandan sonra Minsk Qrupunun mənası itəcək və bu məsələ də öz-özünə həll olunacaq".

Yeni heç müraciətə ehtiyac da qalmayacaq. Bu yanaşma da bizi qane edə bilməz. Ona görə də "S & P Global Ratings" beynəlxalq reyting agentliyinin və başqa qurumların optimizmini bölüşmək mümkün deyil. Onu da bir daha qeyd edim ki, hərtərəfli sülh müqaviləsi ilk növbədə Ermənistan üçün lazımdır. Bizim tələsən yerimiz yoxdur".

Məsələyə fərqli kontekstdən yanaşan "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlunun da mövzu ilə bağlı olduğu maraqlı yanaşmaları və təhlili var: "ABŞ dövlət katibinin Cənubi Qafqaz üzrə baş müşaviri Lui Bononun, o cümlədən ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms Obra-
yeni Azərbaycan və Ermənistan səfəri Vaşinqtonun Bakı və İrəvan arasında aparılan danışıqların mahiyyəti ilə əlaqədardır. Birincisi, Vaşinqton Azərbaycanla Ermənistan arasında qısa zamanda sülh sazişinin imzalanmasını istəyir. Cənubi Qafqazda sülh Amerika Birləşmiş Ştatlarına ona görə lazımdır ki, bölgə ölkələri arasında əməkdaşlıq başlasın, Ermənistan regional layihələrə qoşula bilsin. İkincisi, Vaşinqton Rusiyanın Cənubi Qafqaza təsirinin azalmasını istəyir. Azərbaycan Qarabağda separatizm son qoyub və Rusiya hərbiçiləri Azərbaycanın ərazisini tərk ediblər. Bu, o deməkdir ki, Kremlin Azərbaycana təzyiq alətləri minimuma enib. Kremlin Ermənistanı təzyiq etmək üçün isə əlində hələ kifayət qədər aləti var. Ona görə də amerikalı diplomatlar İrəvanda görüşlərdə məhz Ermənistanın Rusiyadan asılılığının azalması mövzularını müzakirə edirlər". **Analitik hesab edir ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın erməni cəmiyyətində mövqeləri hələ möhkəmdir:** "Ancaq bunun uzun zaman davam edəcəyini söyləmək də çətindir. Rusiyanın Ermənistanda dəstək verdiyi qüvvələr fəallıqlarını artırmağa çalışırlar. Ona görə də Vaşinqton Ermənistan hökumətini Rusiyanın təzyiqindən qorumaq imkanlarını artırmağa çalışır. Bu arada, "S & P Global Ratings" beynəlxalq reyting agentliyinin analitiklərinin Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişinin 2024-cü ilin noyabrına, yeni BMT-nin COP29 tədbirinədək imzalanmasını mümkün hesab etmələri Vaşinqtonun istəyinə cavab verir. Bu, mötəbər beynəlxalq təşkilatın Bakıya və İrəvana mesajıdır ki, sülh sazişinin mümkün qədər tez imzalanması hamı üçün faydalıdır. Azərbaycanın da istəyi budur, önəmli olan Ermənistan hökumətinin qərar verməsidir. Prezident İlham Əliyev sülh sazişinin imzalanması üçün Ermənistan hökumətinin iki addım atmasının gərəkliliyini bildirib. Birincisi, Ermənistan konstitusiyasında ərazi iddialarını əks etdirən bəndlər oradan çıxarılmalı, ikincisi rəsmi İrəvan fəaliyyət göstərməyən ATƏT-in Minsk Qrupundan rəsmən imtinasını bəyan etməlidir. Əslində bu, baş nazir Nikol Paşinyan üçün mürəkkəb məsələlər deyil. Paşinyan özü də bir neçə dəfə bəyan edib ki, yeni konstitusiyaya qəbul edilməlidir. Paşinyan Minsk Qrupunun adının qalmasının da mənasız olduğu anlayır".

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medlanın İnkişafı
Agentliyi**

**Azərbaycan Respublikasının dünya
birliyinə integrasiyası, region ölkələri
və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

Ötən həftə Azərbaycanda TÜRKPANın plenar iclası keçirildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev TÜRKPANın Baş katibi Mehmet Süreyya Eri, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuşu, Qazaxıstan Parlamenti Məclisinin sədri Yerlan Koşanovu, Qırğızıstan Joqorku Keneşinin sədri Nurlanbek Şakiyevi, Özbəkistan Ali Məclisi Senatının sədri Tənzilə Narbayevanı, Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti Məclisinin sədri Zorlu Töreni və Macarıstan Milli Assambleyasının sədrinin müavini Marta Matraini qəbul edib.

Qəbul zamanı Prezident İlham Əliyev türk dövlətlərinin birliyi haqda gələcəyə yönəlik maraqlı fikirlər bildirib. Prezident deyib ki, belə toplantılar bir qayda olaraq Türk dünyasının birliyinin təzahürü olur, Bakı toplantısı da istisna olmayaq: "Türk dünyasının birləşməsi istiqamətində ölkələrimiz böyük səylər göstərirlər. Bildiyiniz kimi, Azərbaycanın xarici siyasətinin prioritetlərinin müəyyən edilməsi zamanı Türk dünyasının gücləndirilməsi, Türk dövlətləri ilə əlaqələrimiz prioritet istiqamət kimi müəyyən olunub. Builki prezident seçkilərindən sonra andıçma mərasimindəki çıxışmda bildirmişdim ki, bizim ailəmiz Türk dünyasıdır, bizim başqa ailəmiz yoxdur. Əslində, bu, ölkəmizin bu istiqamətdəki siyasətini açıq şəkildə büruzə verir. Şadam ki, son illər ərzində Türk Dövlətləri Təşkilatı xətti ilə aparılan işlər birliyimizi daha da gücləndirir.

Bildiyiniz kimi, mənim təşəbbüslərlə bir aydan sonra Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi Zirvə görüşü keçiriləcək. Mən hesab etdim ki, indiki zamanədə Orta dəhlizin potensialına dünyada daha böyük ehtiyac var. Biz bu mövzu ilə bağlı, gələcək addım-

tının qeyri-rəsmi Zirvə görüşü keçiriləcək. Mən hesab etdim ki, ildə bir dəfə Zirvə görüşünün keçirilməsi kifayət etmz. Çünki həm sürətli, yeni davamlı təmaslara ehtiyac var, eyni zamanda hər bir Zirvə görüşü birliyimizin gücləndirilməsinə istiqamətlənmiş növbəti addım olur. Çox şadam və həmkarlarıma minnətdaram ki, onlar bu təşəbbüsü dəstəkləyiblər və düz bir aydan sonra Şuşa şəhərində qeyri-rəsmi Zirvə görüşü keçiriləcək. O görüşün əsas mövzuları nəqliyyat və iqlimlə bağlı olacaq. Bu da təbiidir. Çünki bu gün nəqliyyat əlaqələrinin qurulması və genişləndirilməsi Türk dünyasının birləşməsi ilə sıx bağlı olan prosesdir. Orta dəhlizin fəaliyyətə başlaması və yükdaşımalarn artırılması göz önündə olan məsələlərdir. Burada Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan bütün ölkələr birgə fəaliyyət göstərir. Mən hesab etdim ki, indiki zamanədə Orta dəhlizin potensialına dünyada daha böyük ehtiyac var. Biz bu mövzu ilə bağlı, gələcək addım-

İnteqrasiya, əməkdaşlıq

ÜSAVAT
N 101 (8474) 11 iyun 2024

"Prezidentin ideyaları Türk dünyasının təkcə bu gün deyil, gələcəyi üçün də əhəmiyyətlidir" - deputat

Aydın Hüseynov: "Türk dövlətləri ilə əlaqələrimiz prioritet istiqamət kimi müəyyən olunub"

larmızla bağlı geniş fikir mübadiləsi aparmalıyıq.

İqlim məsələləri isə bu gün Azərbaycanın gündəliyində duran əsas vəzifələrdən biridir. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan bu il COP29 konfransına ev sahibliyi edəcək. Bu, bizim üçün həm böyük məsuliyyətdir, həm də böyük şərəfdir. Bu qlobal tədbirə hazırlıq ərəfəsində, əlbəttə ki, qardaş ölkələrlə bu məsələləri də müzakirə etmək böyük fayda verəcəkdir".

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov bildirib ki, Azərbaycan Prezidenti Türk dünyasının birliyi, Türk Dövlətləri Təşkilatının daha da güclənməsi, dünyada əsas söz sahiblərindən birinə çevrilən ittifaq olması üçün böyük missiyanı həyata keçirən liderdir. TÜRKPANın son toplantısı, Prezidentin dediyi kimi, Türk dünyasının birliyi üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Müzakirə edilən məsələlərin türk dövlətlərinin birliyini daha da gücləndirəcəyinə şübhə yoxdur: "Prezident İlham Əliyevin TÜRKPANı nümayəndə heyəti ilə görüşündə söylədiyi fikirlər, ideyalar Türk dünyasının təkcə bu gün deyil, gələcəyi üçün də əhəmiyyətlidir. Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, əsas vəzifələrdən biri türk dövlətləri arasında

əməkdaşlığı genişləndirmək və dərinləşdirməkdir. Onun da qanadlarından biri qanunverici orqandır. Bu gün Türk dünyasının birləşməsi yolunda inamlı addımlar atılır. TÜRKPANın Bakıda keçirilən plenar iclası da bunu bir daha sübuta yetirdi. Azərbaycan həm də birliyin daha geniş və davamlı olmasına çalışan və hərəkətverici qüvvəyə malik ölkə kimi özünü artıq təsdiq edib. Təbii ki, digər Türkdillli ölkələr də Türk dünyasının birləşməsi istiqamətində böyük səylər göstərirlər. Azərbaycan xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri də Türk dövlətləri ilə münasibətlərin

möhkəmləndirilməsidir. Əlaqələrimiz bütün sahələrdə intensiv xarakter alıb və zamanın tələblərinə uyğun olaraq inkişaf edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev TÜRKPANın növbəti plenar iclasının iştirakçılarının bir qrupunu qəbul edərkən də söhbətin əsas məğzini Türkdillli ölkələr arasında əlaqələrin bundan sonrakı inkişafı təşkil edib".

Deputat qeyd etdi ki, cənab Prezident Türk dünyasının çox böyük potensialının olduğunu, birliyimizin bu potensialın daha böyük işlər görməyimizə, dünyada gücə çevrilməyimizə gətirib çıxaraçağını ifadə etdi: "Bəli, Türk dünyası böyük bir ailedir, böyük potensiala malikdir, böyük coğrafiyanı əhatə edir. Nəqliyyat yolları, enerji resursları, insan kapitalı, artan əhali, demografik vəziyyətin müsbət olması-bunlar, böyük bir güc potensialıdır. Azərbaycan Prezidentinin "Bizim vəzifəmizdir ki, bu potensialı dünya miqyasında böyük bir gücə çevirək, əminəm ki, bu olacaq, biz bunu görürük. Hər bir toplantı, hər bir Zirvə görüşü bizim məqsədlərimizə doğru atılan növbəti addım olur" sözləri, şübhəsiz, Türk Dövlətləri Təşkilatına daxil dövlətlər və onların xalqları tərəfindən bir yol xəritəsi kimi qəbul ediləcək".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasnda nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Papuaşvili: "Gürcüstanda qeyri-şəffaf pul xərcləyən Avropa və Amerika fondları var"

ABŞ və Avropa fondları Gürcüstanda qeyri-şəffaf maliyyələşmə ilə siyasi partiyaları və radikal qruplaşmaları maliyyələşdirirlər.

APA-nın Tiflis müxbiri xəbər verir ki, bunu Gürcüstan parlamentinin sədri Şalva Papuaşvili jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

Spiker sanksiyalarla bağlı təhdid və bəyanatların ciddi olmadığını, xarici fondların maliyyəsi ilə bağlı şəffaflığın təmin edilməli olduğunu vurğulayıb.

"Mən ilk növbədə hər kəsi Gürcüstanda öz maliyyəsinin aşkarlığını və şəffaflığını təmin etməyə çağırıram. Təəssüf ki, bu gün Gürcüstanda qeyri-şəffaf pul xərcləyən həm Avropa, həm də Amerika fondları var və məlum olur ki, bu pullar siyasi partiyaların, radikal qrupların maliyyələşdirilməsinə sərf edilir. Ona görə də hər kəsi demokratik prinsipləri rəhbər tutmağa və öz büdcəsindən xərclənən vəsaitin şəffaflığını təmin etməyə çağırıram", - Papuaşvili qeyd edib.

ATƏT DTİHB: "Aİ ölkələrinin çoxu müşahidəçilərə tam imkan yaratmır"

Avropa İttifaqına (Aİ) üzv ölkələrin seçki qanunvericiliyində ciddi fərqlər var və ölkələrin çoxu müşahidəçilərə monitorinq üçün tam şərait yaratmır.

APA xəbər verir ki, bunu ATƏT Demokratik Təsisatlar və İnsan Haqları Bürosunun (DTİHB) Xüsusi Seçki Qiymətləndirmə Missiyasının rəhbəri İnqibiyörq Solrun Gisladdottir 6-9 iyun tarixlərində Avropa Parlamentinə keçirilən seçkilərlə bağlı keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

"Aİ-yə üzv ölkələr arasında beynəlxalq və yerli müşahidəçilərin monitorinq aparmasını təmin edən seçki qanunvericiliyi nəzərəcarpacaq fərqlərə malikdir. Üzv ölkələrin çoxu həm vətəndaşlara, həm də beynəlxalq müşahidəçilərə tam imkan yaratmır, bu isə seçki prosesinin şəffaflığını azal-

dır. Bu ATƏT-ə üzv bütün ölkələrin götürdüyü öhdəliklərə ziddir ki, bura Aİ üzvü ölkələr də daxildir", - Gisladdottir bildirib.

Missiya rəhbəri seçkilərin ümumilikdə rəqabətli mühitdə keçdiyini və yerli

rəsmilər tərəfindən peşəkar hazırlandığını, lakin jurnalistlərə və siyasətçilərə hücumlar kimi insidentlərin baş verdiyini qeyd edib.

O qeyd edib ki, seçkilər artan siyasi qütbləşmə, təh-

lükəsizlik və yaşayış qayğıları fonunda baş tutub.

Gisladdottir əlavə edib ki, Aİ-nin 27 ölkəsindən 361 milyon seçicinin qeydiyyatda olduğu seçkilərlə bağlı yekun hesabat 2 aya dərc ediləcək.

Prezident İlham Əliyevin iyunun 8-də Misirə rəsmi səfəri tarixi hesab edilə bilər. Çünki bu, həm də Cənubi Qafqazın aparıcı ölkəsinin rəhbərinin ərəb dünyasında aparıcı, ciddi söz sahibliyinə malik ölkələrindən birinə edilən ziyarət idi. Eyni zamanda mərhum prezident Heydər Əliyevin Misir səfərindən sonra (1994) saatların ilk dəfə ən yüksək səviyyədə tutuşdurulması idi.

Nəticə hər iki tərəf üçün olduqca pozitiv sayıla bilər. Söhbət təkcə səfər zamanı imzalanmış 7 sənədlə ikitərəfli əlaqələrin inkişafına veriləcək təkanla deyil, bu öz yerində. İlham Əliyevin Misir səfərindən sonra (1994) saatların ilk dəfə ən yüksək səviyyədə tutuşdurulması idi.

Nəticə hər iki tərəf üçün olduqca pozitiv sayıla bilər. Söhbət təkcə səfər zamanı imzalanmış 7 sənədlə ikitərəfli əlaqələrin inkişafına veriləcək təkanla deyil, bu öz yerində. İlham Əliyevin Misir səfərindən sonra (1994) saatların ilk dəfə ən yüksək səviyyədə tutuşdurulması idi.

Neticə hər iki tərəf üçün olduqca pozitiv sayıla bilər. Söhbət təkcə səfər zamanı imzalanmış 7 sənədlə ikitərəfli əlaqələrin inkişafına veriləcək təkanla deyil, bu öz yerində. İlham Əliyevin Misir səfərindən sonra (1994) saatların ilk dəfə ən yüksək səviyyədə tutuşdurulması idi.

Neticə hər iki tərəf üçün olduqca pozitiv sayıla bilər. Söhbət təkcə səfər zamanı imzalanmış 7 sənədlə ikitərəfli əlaqələrin inkişafına veriləcək təkanla deyil, bu öz yerində. İlham Əliyevin Misir səfərindən sonra (1994) saatların ilk dəfə ən yüksək səviyyədə tutuşdurulması idi.

Prezidentin Misir səfərinin tarixi özəlliyi - İslam dünyası ilə bağlar möhkəmlənir

Ziyarət Bakının ərəb dünyası ilə bağlarını gücləndirməklə yanaşı, İrəvana da mesajdır - Şimal-Cənub, Şərq-Qərb yollarının logistik həlqəsi olan müsəlman Azərbaycan və Türkiyə üzərindən orada özünə tərəfdaş tapa bilər

“Əgər statistik rəqəmlərə baxsaq görərik ki, ticarət dövriyyəsi bir neçə dəfə artıb. Ancaq mütləq rəqəmlər hələ ki bizi qane etmir”. Bu sözləri isə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Misir Prezidenti Əbdülfəttah əs-Sisi ilə mətbuata bəyanatında deyib. “Bu gün imzalanmış sənədlər və əldə edilmiş razılaşmalar əminəm ki, bu istiqamətdə də bizə kömək edəcək”, - deyən dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, ilk növbədə, energetika, bərpalanan enerji növlərinin istehsalı sahəsində, neft sənayesi sahəsində, əczaçılıq, alüminium sənayesi və digər sahələrdə əminəm ki, yaxşı nəticələr əldə etmək mümkün olacaq”.

Professor Qabil Hüseynlinin “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, prezident Əliyevin Misirə səfəri kifayət qədər əhəmiyyətli idi. Onun fikrincə, Azərbaycan-Misir əlaqələri uzun müddətdir ki, möhkəmləndirilir. “Müxtəlif beynəlxalq platformalarda, prezidentlərin danışıqlarında tərəflərin müsbət nəticələr əldə etdiyini hiss edirsən. Amma bu səfər daha məhsuldar oldu və geniş əlaqələrin qurulması üçün bir sıra sənədlər imzalandı. Əvvəla,

ticarət dövriyyəsinin artırılması gözlənilir. Üstəlik, birgə istehsal sahəsində də güclərini sınayacaqlar”. **Q.Hüseynli hesab edir ki, Misir-Azərbaycan müəssisələri fəaliyyət göstərərək fayda verəcək:** “Fikrimcə, önəmli səfər idi. Çünki Misir-Azərbaycan münasibətləri xeyli müddət lazımı səviyyədə inkişafda olmayıb, bundan sonra isə əlaqələrin strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qədər qalxa biləcəyini gözləmək olar”.

Q.Hüseynlinin sözlərinə görə, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın dünyada nüfuzu

durmadan artır: “Azərbaycanın çoxşaxəli xarici siyasətində əsas istiqamətlərdən birini də ərəb dövlətləri ilə əlaqələr təşkil edir. 2005-ci ildə Azərbaycanla Ərəb Dövlətləri Liqası arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Azərbaycan Ərəb Dövlətləri Liqasında müşahidəçi statusuna malikdir. 2007-ci ildə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Misirə rəsmi səfəri çərçivəsində Ərəb Dövlətləri Liqasının qərargahında ozamankı baş katib Amr Musa ilə görüşüb, liqaya üzv olan ölkələrin səfirləri qarşısında çıxış edib. İslam həm-

rəyliyi prinsipini daim rəhbər tutan Azərbaycan bu xüsusi ərəb dövlətləri ilə həm ikitərəfli, həm də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və digər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsində maraqlı olub. Ölkəmiz həmçinin ərəb dünyasının haqq işini həmişə dəstəkləyib. İki ölkə arasında münasibətlərin inkişafı üçün böyük potensial var və qarşılıqlı səfərlər əməkdaşlığın sürətlə genişləndirilməsi baxımından mühüm imkanlar yaradır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,** “Yeni Müsavat”

Keşiş Baqratın ötən həftənin istirahət günü üçün verdiyi “möhtəşəm” mitinq vədəsi də gəlib çatdı. Biz bu sətirləri yazanda mitinq iki saatdan çox idi ki, başlamışdı. Bu vədə üçün xəbərlər bu idi ki, ermənilər özləri Baqratın mitinqlərinin getdikcə sönməsi haqqında əyani görüntüləri yaymışdı və bir də belə deyilmişdi ki, bəs keşiş Paşinyana da, hətta deputatlara da dörd gün vaxt verib.

Hüseynbala SƏLİMOV

Ona görə ki, Baqratın daha bir “cəhdi” - yürüşə Gümrüdən başlamaq istəyi tamam alınmadı, deyəsən, burada onu heç kim ciddi qəbul etmədi, hətta o da kömək etmədi ki, keşiş deyəsən, əslən Gümrüdəndir.

İkincisi, mitinq ərəfəsində Paşinyan Tovuşa yollandı və əgər Baqratın qara təbliğati nəyəsə deyseydi, gerek, erməni baş nazirinə qarşı burada hansısa etirazlar, insidentlər olaydı, çünki Baqratın “kampaniyası” məhz buradan başlamışdı!

Amma bir daha deyirik ki, heç nə olmadı. Üçüncüsü, Baqrat əvvəlki mitinqlərdə də elə bir kütlə toplaya bilməmişdi, üstəlik, ilk mitinqlərdə o, Paşinyana bir neçə saat vaxt vermişdi, indi

Bu da “möhtəşəm” mitinq - Baqratın ağı başına gəldimi?..

isə belə məlum olur ki, o, dörd gün də gözləməyə hazırıdır. Hərçənd deyilənə görə, keşiş həm də ölkədə dörd günlük tətillər elan edibdi. Nə demək olar?

Bunun da nəticəsini görə-cəyik. Bu həftə hər şey aydın olacaq. Hələlikse yalnız Rusiya mənbələri etirazçıların sayını şişirdirlər. Onların yazdığına görə, guya mayın 26-da baş tutan mitinqdə 100 min nəfər iştirak edibmiş! Əlbəttə, şişirtmədi - ən azı mitinqlərdən görüntülər, yazılanlar onu deməyə əsas verir ki, keşiş ən yaxşı halda cəmi on-iyirmi min adam toplaya bilibdir.

Düzdür, ruslar özləri də Baqratın nəse edə biləcəyinə inanmırlar. Onlar özləri də etiraz edirlər ki, bütün xristian dünyasında cəmi bir-cə dəfə keşiş hakimiyyətə gələ bilib - bu da Kiprdə keşiş Makarios olub. Elə Baqratın da dərhal fiaskoya uğramasının bir səbəbi bəlkə bu oldu ki, hakimiyyət sevdası keşişin başını çox tez dumanlandırdı.

Üstəlik, dərhal aydın oldu ki, keşişin nəinki heç bir proqramı, hətta fikirlərində aydınlıq belə yoxdur. İstirahət günü baş tutan mitinqdə də guya, o, çox “vacib məqamları” açıqlamalı idi. Amma nə oldu? Harada qaldı bu “vacib

məqamlar”? Yoxdur və olamayacaq da! O ki qaldı rusların mitinq iştirakçılarının sayını şişirtməsinə, bunun da birincə səbəbi var: Moskva göstərmək istəyir ki, guya Paşinyan da çox zəifdir, hətta qeyri-legitim sayılması qədər zəifdir...

Bir sözlə, ciddi bir həftəyə başlayırıq. Bir daha deyirik ki, bu həftə “Baqrat epopeyası”na nöqtə qoya bilər. Bundan sonra Ermənistan apostol kilsəsi nəhayət ki, başa düşür ki, siyasət höccələyə-höccələyə İncil oxumaq deyil, o, başqa keyfiyyətlər də tələb edir. Əlbəttə, bu, erməni müfəkkirlərinin, avantü-

rüst-millətçilərin son cəhdi deyil, hələ çox qarşıdurmalar yaşana bilər. Amma Paşinyan da başa düşməlidir ki, siyasətçi heç bir vaxt məqamı əldən verməməlidir. Baqratın tam fiaskoya uğrasa, bu, o demək olacaq ki, erməni əhalisinin böyük hissəsi Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasına, Bakı və Ankara ilə münasibətlərin normallaşmasına, ölkənin Qərbdə tərəf dreyf etməsinə qarşı deyil. Ona görə də onları üzücü intizarda saxlamaq lazım deyil, bütün bunları etmək lazımdır, yoxsa insanlar bu Baqrat olmasa da başqa bir Baqrat tapa bilərlər...

Düzdür, siyasi təhlilçilərin bir hissəsi əvvəlcədən deyirdi ki, bəs Qalstanyan çalışacaq ki, mitinq zamanı bir insident, hakimiyyətlə qarşıdurma yaşansın. Amma bunu gözləməli olmadıq, çünki özümüz bundan əvvəl yazmışdıq ki, “möhtəşəm” mitinq növbəti fiasko olacaq və o da digər mitinqlər kimi uğursuzluqla bitəcək.

Ədəbiyyatımızın UZİ-si

Zamin HACI
zaminhaci@gmail.com

Kino sahəmizdən mühüm xəbərlərin ardı-arası kəsilmir. Dünən də "Azərbaycanfilm"-in direktoru Nazim müəllim və onun müavini Aydın müəllimin istefası haqda oxuduq. Əgər sahədə tərpəniş olmasa, niyə istefa verildilər? İş olan yerdə hərəkət yaranır. İnşallah, mədəniyyətimizin gələcəyi parlaqdır.

Bunu aktyorların verilişlərdə iştirakından da aydın görmək olar. Məsələn, təzəlikcə mən bir veriliş gördüm, orada iki qonşu arvadın çəpər davası müzakirəyə çıxarılmışdı. Aparıcı mənim pərəstiş elədiyim Amil müəllim idi. Şəxsən mən absurd, sürrealizm mövzusunda nəyəsə baxmaq istəyəndə Amil müəllimin apardığı tok-şouları izləyirəm. Səy dost-taşırlarım da bunu bilir, vaxtaşırı onun verilişi olan linkləri mənə yollayırlar.

Alexandro Jodorovski, Rene Maqritt, Andre Breton, Salvador Dali, Corco de Kiriko, Yan Şvankmayer, Bryuno Dümon və sairə və ilaxır sənətkarlar Amil müəllimin əlinə su tökmək üçün növbəyə durublar. Məncə, Amil müəllim rejissor Vaqif Mustafayevin xalqımıza bəxş elədiyi bir sənət əsəridir. Yeriyan, yaşayan ensiklopediyadır. Dahilərin divanıdır. İTV-nin "Yeraltı" verilişidir. Nəsə, daha çox yazı bilərdim, lakin istedadım çatmır. Qayıdaq son sədevrə.

Həmin verilişdə qonşu qadınlardan birinin evinə gedən yolu hörmüşdülər, o da nərdivan qoyub hasardan aşırıdı (güman edirəm burada Operativ Qərargahın sərhədləri bağlı saxlamasına nəsə ezopvari işarə var idi). Ərazidən kəskin süjetli triller janrındakı kadrları izlədik, ekspertlərə söz verildi, aktyor Vahid müəllim dedi ki, məncə, bu arvad aktrisalıq edir. Hətta arvadın ağzını aydı. Açıq, çox pis parodiya idi. Ümumiyyətlə, bu Vahid müəllimi niyə aktyor hesab edirlər? Güman edirəm xalq artisti olma.

Təbii ki, göbəyi açıq, mini yubkalı qızlarla mübarizəyə çox vaxt ayırmasa, Şeyx Əbdül daha güclü sənətkardır. Lakin milli əxlaqımız əldən getdiyi üçün Əbdül müəllim kinoya çəkilməyə vaxt tapmır. O cümlədən kino çəkməyə. Bunlar hamısı qarşılıqlı əlaqə yaradır. Təbiət elmlərində belə şeylərə birləşmiş qablar qanunu deyilir.

Məsələn, mən həmişə fikirləşirdim ki, görəsən, dahi şairimiz Ramiz Rövşən niyə kədərli əsərlər yaradır, qəbir, tabut, ölü, kəfən, meyit, sidr, kafur, xeyrat, ölünün üçü, yeddisi, qırxı, ili kimi mövzular onun yaradıcılığında aktual yerlərdən çoxunu tutur. Səbəbini bir yutub verilişindən öyrədim. Çox ırfani veriliş idi. Hər kadrda Mövlanə damcılayırdı. Orada aparıcı, molla fəlsəfəsi elmləri namizədi Mail müəllim şairə sual verdi ki, ey sənətkar, bu dəqiqə planetimizdə, Bakı şəhərində, Əmircan-Kürdəxanı-Dərnəgül yolu-Koroğlu metrosu istiqamətində səni daha çox nə narahat edir, Ramiz müəllim söylədi: "Hazırda Avropada 5 yaşlı uşaqların cinsini öyrənmək mümkün deyil. Bilinmir uşaq qızdır, yoxsa oğlan!!!"

Aparıcının gözü kəlləsinə çıxdı, çox peşmanlıqla "nırç-nırç-nırç" elədi. Yeni açıq görünürdü ki, onu da bu verilişdən sonra əsas düşündürən mövzu, sual Avropada beş yaşına çatan uşaqların cinsini öyrənmək olacaqdır.

Onu yaxşı anlayıram. Mən özüm bu saat həmin mövzu üzərində olduqca narahatam. Qonorariumı yığıram. İnşallah, ilk fürsətdə Avropaya bilet almaq istəyirəm. Praqa, Berlin, Paris, Varşava, Roma... dəxli yoxdur, hara gəldi uşacaq, düşən kimi beş yaşlı uşaqları tapıb şairimiz narahat edən məsələni - onların cinsini öyrənəcəyəm. Əgər doğrudan da şairimiz deyən kimdirsə - uşaqlar cinsini bilmişə - o zaman əlvada, Avropa.

Allah kəssin belə Avropanı... Klassikimiz gəlinin toydan qabaq arvad, yoxsa kişi olmasını qələmə almışdı. Güman edək şair beş yaşlı uşaqların cinsiyyəti temasında gözəl bir muğam-opera ilə oxucuları sevindirir. "Ədəbiyyatımızın UZİ-si" - poemanın adını tapmışam.

Nəsə, yenə qayıdaq Amil müəllimin verilişinə. Veriliş bilirsinizmi necə bitdi? Studiyanı qonaqlardan kimse aktyor Vahid müəllimi... aktyorluq eləməkdə suçladı. Açıq, o yerindən sonra baxa bilmədim, çünki gözümün qan gəldi. Yeni veriliş bitməmişdi, yuxarıda səhv yazdım.

Bəlkə də hələ davam edir.

İran Daxili İşlər Nazirliyi iyunun 28-də ölkədə keçiriləcək prezident seçkisi üçün iştirak edəcək 6 namizədin siyahısını açıqlayıb. Bu barədə "Mehr" agentliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, seçkiyə Təbrizin İran parlamentindəki nümayəndəsi, azərbaycanlı Məsud Pezeşkian, keçmiş daxili işlər naziri Mustafa Pürməhəmmədi, İranın dini rəhbərinin Ali Təhlükəsizlik Şurasındakı nümayəndəsi Səid Cəlili, Tehranın meri Əlirza Zəkani, vitse-prezident Əmir Hüseyn Qazizadə Haşimi və parlamentin spikeri Məhəmməd Bağir Qalibaf buraxılacaq.

İranın keçmiş prezidenti Mahmud Əhmədiyəjad və parlamentin keçmiş spikeri Əli Laricaninin adları namizədlər siyahısına salınmayıb.

Yada salaq ki, seçkiyə 80 nəfər namizədliyi irəli sürmüş və qeydə alınmışdı. İyunun 4-dən etibarən Konstitusiyanın Keşikçiləri Şurası namizədin prezident vəzifəsinə qoyulan tələblərə cavab verib-vermədiyini öyrənmək üçün bir həftə ərzində yekun rəy verəcək. İştirakçıların yekun siyahısı iyunun 11-də açıqlanmalı idi. Buna baxmayaraq, bu gün yekun siyahı artıq elan edilib.

Bəs iddiaçılar arasında favorit varmı? Dini lider Əli Xaməneyinin rəhbəti daha çox kimin tərəfində?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı və siyasi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov hesab edir ki, cənub qonşumuzda prezident seçilmək istəyən şəxs ruhən bu ölkənin dini liderinə yaxın olmalıdır: "İran dövlətinin daxili və xarici siyasətini İranın prezidenti deyil, bu ölkənin dini lideri müəyyən edir. Bu səbəbdən İranda o kəslərin namizədliyi qeydə alınır ki, onlar dini liderin "süzgəcindən" keçə bilərlər. Bir sözlə, bu, azad seçki deyil, prezidentliyə namizədliyi "bəyənəcək" adamların siyahısında kimlərin olacağı əvvəlcədən bellidir. Yeni hər hansı bir namizəd mütləq dini liderə ruhən yaxın olmalı, onun kursunu ürəkdən dəstəkləməlidir. İranda kimin prezident seçilməsindən asılı olmayaraq, İslam respublikasının idarəçiliyində və ya xarici siyasətində hər hansı bir dəyişikliyin baş verməsi gözlənilən deyil. Seçilən prezident dini liderin müəyyən etdiyi kursu reallaşdırmaqla məşğul ola bilər. Əgər yeni seçilmiş prezident bir müddət sonra "çaşb" mövqeyini dəyişmək istəsə, rejim bunu ona bağışlamaz. Bu ölkədə rejimin fəaliyyəti elə forma-

İran "altılığı" - rəhbərin rəğbəti kimədir...

Qonşu ölkənin yeni prezidenti kim olacaq?

laşdırılıb ki, prezident, sadəcə, dini liderin siyasətinin icraçısı rolunda ola bilər. İranın Qərblə münasibətlərində hər hansı bir dəyişikliyin mümkün olub-olmadığını biz artıq on illərdir ki, müşahidə edirik. Yeni prezidentin də bu məsələdə nəsə edəcəyi mümkün deyil. Qərb İranı sanksiyalar altında saxlayıb sıxışdırırsa da, bu bölgədə "balanslaşdırılmış" bir durumu saxlamaq üçün İranın üzərinə sona qədər getmir. Yeni onu özünün müəyyən etdiyi qırmızı xəttin çərçivəsində saxlayır. Əgər İran bu qırmızı xətti keçərsə, o halda Qərb qətiyyətlə davıranıb İran rejiminin sonunu gətirər. Lakin dünyada indi baş verən hadisələr fonunda bu bölgədə Qərbə hələ ki İran faktoru lazımdır. İran rejimi də Qərbin bu münasibətindən yetərincə yararlanıb, öz hakimiyyətinin ömrünü uzadar. Bütün bu gerçəklər ortada olduğu təqdirdə, İranda kimin prezident olmasının ciddi əhəmiyyəti yoxdur. Ona görə Qərb də İranda keçiriləcək prezident seçkisinə sıfır münasibət sərgiləyir.

Namizədlərin sırasında əslən azərbaycanlı olan birisinin indiki dönmədə prezident seçilməsi isə heç inandırıcı görünmür".

Deputat Bəhrəz Məhərrəmov qeyd etdi ki, İranın oturuşmuş dövlətçilik ənənələri və möhkəm teokratik sisteminin mövcudluğuna baxmayaraq mərhum Seyid İbrahim Rəisinin 19 may 2024-cü ildə

vertolyot qəzası nəticəsində dünyasını dəyişməsi bu ölkə siyasətində gözlənilməz situasiyaya yol açdı: "İran tarixində ən mühafizəkar hökumət başçısı və Ali Dini Liderə də xüsusi yaxınlığı ilə seçilən Rəisinin ən azı daha 6 illik hakimiyyət perspektivi var idi və İranın ali rəhbəri də onun prezidentliyindən məmnun görünürdü. Lakin ssenarinin fərqli məzmununda cərəyan etməsinin ardından İran özünün 9-cu prezidentini seçməyə məhkumdur.

Bildiyiniz kimi, prezidentliyə namizədliyə iddiaçıların qeydə alınması prosesi kifayət qədər fəal keçmiş, aralarında İranda və bütövlükdə coğrafiyamızda kifayət qədər tanınan və nüfuza malik, İranın keçmiş prezidenti Mahmud Əhmədiyəjad və parlamentin keçmiş spikeri Əli Laricaninin də olduğu 90-a yaxın insanın seçki marafonuna maraq göstərməsi prosesin kifayət qədər ağır keçəcəyini deməyə əsas verir. Düzdür, aydın idi ki, müraciət edənlərin heç də hamısı prezidentliyə namizəd kimi qeydə alınmayacaq. İran qanunvericiliyinə görə İran İslam Dövlətinin Konstitusiyasının Keşikçiləri Şurası bütün namizədlərin prezident vəzifəsinə qoyulan tələblərə cavab verib-vermədiyini tək-tək araşdırır və yaxın bir həftə ərzində yekun rəy verir. İyunun 4-dən 11-nə qədər Şura namizədin tələblərə uyğunluğunu öyrənməli

idi. Lakin iştirakçıların yekun siyahısının iki gün tez - iyunun 9-da yekun siyahı artıq elan edilməsi, səbəbi açıqlanmasa da İranın ali rəhbərliyinin prosesləri tezləşdirməyə ehtiyac duyduğunu göstərir.

Beləliklə, İran Daxili İşlər Nazirliyinin açıqlamasından da göründüyü kimi, prezident seçkisi 6 namizəd iştirak edəcək. Maraqlıdır ki, namizədlərin demək olar ki, hamısı İran üçün əhəmiyyət kəsb edən fiqurlardır. Bir sözlə, bu dəfəki seçkiləri "nəhənglərin yarışı" hesab etmək olar. Lakin indidən Seyid Əli Hüseyn Xaməneyinin Ali Təhlükəsizlik Şurasındakı nümayəndəsi Səid Cəlilinin adı xüsusi şanslı namizəd kimi hallanır. Bunun isə çox sadə səbəbi var.

Məlumdur ki, İran prezidentləri əslində dövlətə yox, hökumətə başçılıq edir. Dövlətin siyasi və iqtisadi kursunda önəmli rol oynasa da, İran prezidenti bu kursda köklü dəyişiklik etmək iqtidarında deyil və bir qayda olaraq Ali Rəhbərin iradəsi çərçivəsindən çıxma bilmir. Belə olan halda Ali Dini Liderə ən yaxın olan şəxsin şanslarının Tehranın meri Əlirza Zəkani, vitse-prezident Əmir Hüseyn Qazizadə Haşimi və parlamentin spikeri Məhəmməd Bağir Qalibafdan daha yüksək qiymətləndirilməsi təbii görünür. Əlbəttə, qonşu olaraq biz də İranda siyasi prosesləri izləyirik, hər şeyin İran xalqının iradəsi və rifahı naminə inkişafını arzu edirik. Bildiyimiz kimi, İranla münasibətlərimizdə müəyyən gərginliklər müşahidə olunmuşdu, lakin bu ilin may ayının 19-da baş tutmuş təmaslar Bakı və Tehran arasında yeni uğurlu start hesab oluna bilər. Ortada əlaqələrimizin daha da dərinləşməsi üçün ciddi siyasi iradə var. İran Azərbaycanın artan önəmini yaxşı başa düşür və obyektiv, hətta subyektiv məqamlara diqqət etdikdə də aydın görünür ki, Bakı və Tehran arasında münasibətlərin inkişafı hər iki tərəfin milli maraqlarına uyğundur".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula fon der Leyenin üzvü olduğu Avropa Xalq Partiyası (EPP) Avropa Parlamentinə (AP) keçirilən seçkilərdə birinci yeri tutub.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, seçkilərin ilkin nəticələrini Brüsseldə AP mətbuat xidməti elan edib. Məlumatla görə, EPP Avropa Parlamentində 184 yer qazanıb. İkinci yeri isə (139 səs) Sosialistlər və Demokratlar tutub. Qeyd edilib ki, bu, ilkin nəticələndir. Fransa prezidenti Emmanuel Makron isə partiyasının Avropa Parlamentinə seçkilərdə ifrat sağçı namizədlərə sarsıdıcı məğlubiyyətdən sonra bazar günü parlamenti buraxıb. Fransada parlament seçkilərinin ilk turu iyunun 30-da keçiriləcək. İkinci tur iyulun 7-də baş tutacaq. İfrat sağçı Milli Birlik Partiyasının Fransada keçirilən Avropa seçkilərində 31,5 faiz səsle qalib gələcəyi gözlənilir ki, bu da Makronun liberal İntibah Partiyasının (15,2 faiz) proqnozlaşdırılan qələbəsinə iki dəfə çoxdur. Milli Birliyin lideri Marin Le Pen seçkilərin nəticələrini alqışlayıb. Makron qeyd edib: “Milletçilərin və dema-qoqların yüksəlişi ölkəmiz üçün təhlükə yaradır, eyni zamanda Avropamız üçün. Fransanın Avropa və dünyada tutduğu yer üçün təhlükə yaradır, lakin demokratiyamıza arxayınam, qoy xalq suveren şəkildə öz sözünü desin”. Yeri gəlmişkən, Macarıstanın hakim partiyası Avropa Parlamentinə (AP) seçkilərdə qalib gəlib, lakin 5 il əvvəlki seçkilərdən pis nəticə göstərərək, 13 yerdən 2-ni itirib.

Beləliklə, əksər rəy sorğuları, onlara qarşı güclü media kampaniyasına baxmayaraq, sağ partiyaların populyarlığının artacağını proqnozlaşdırır. Avropa Parlamentindəki 720 yerdən hər bir Al ölkəsi əhalisinə mütənasib olaraq müəyyən sayda mandat əldə etmək hüququna malikdir - Almaniya üçün 96 mandatdan, Kipr və Lüksemburq üçün isə 6-ya qədər. Avropa Parlamentində sağ-mərkəzçilərin üstünlüyü iki global prioritet məsələni aktuallaşdırıb: Ukrayna münaqişəsinə münasibət və miqrant problemi. Milletçilərin seçkilərdə qələbəsinə sonra Avropadakı miqrantlar üçün qaydaların sərtləşməsi, miqrant axınının qarşısının alınmasında daha ciddi tədbirlər görülməyi ehtimal olunur. Maraqlıdır ki, seçici fəallığı 51 faiz olub. Avropa əhalisinin təxminən yarısı seçkiyə gəlməyib. Bizim üçün vacib olan AP-nin yeni tərkibinin Azərbaycana münasibətində hansı dəyişikliklər olacaqdır. Çünki Qara-

Avropa silkələndi, parlamenti dəyişdi - bəs Bakıya baxış dəyişəcəkmi...

Seçkilərdə ifrat sağçılar üstün oldu, Fransada radikal millətçilər qalib gəldiyi üçün Makron təkrar seçkiyə gətirdi - mütəxəssislər nəticələri müxtəlif aspektlərdən dəyərləndirir

bağdan ermənilərin könüllü gedişi, antiterror əməliyyatı avropalı deputatları narahat etmişdi, əleyhimizə qərəzli qətnamələr qəbul olunmuşdu, sanksiyalara çağırış edilmişdi. AP-də olan deputatların bir hissəsi erməni lobbisinin əlinə baxdığı üçün bu cür qətnamələr tez-tez qəbul olunurdu. Bundan sonra dəyişən nə olacaq?

Stokholmda olan AMİP sədri Arzuxan Əlizadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, İsveçdən Avropa Parlamentinə olan seçkiləri izləyiblər: “İsveçin hakim Moderat Partiyasının dövləti ilə iştirak edirdik, prosesi müşahidə edirdik. İsveçdən Avropa Parlamentinə 21 deputat var. Onlardan 4 nəfər hakim partiyadandır. Bu dəfə də iqtidar partiyası mövqeyini qoruyub saxladı, yeni 4 nəfər deputat seçildi. Daha sonra bizim İsveçin baş naziri ilə təmaslarımız, müzakirələrimiz oldu. Digər ölkələrdə gedən seçki prosesini də İsveçdən izlədik, xüsusən Makronun partiyası ciddi uğursuzluğa düşər oldu, ona görə bu ayın sonunda Fransa parlamentinə seçkilər keçiriləcək. Həmçinin, Belçikanın baş naziri seçki uğursuzluğuna görə istefa verdi. Ən çox deputat Almaniya-dandır, ən az Yunanıstandır. Avropa Parlamentində fraksiya olan Avropa Xalq Partiyası mövqelərini artırı.

O deməkdir ki, qarşıdakı dövrdə AXP əsas söz sahibi olacaq. Bizim də bu partiya ilə əlaqələrimiz var. Hesab edərim ki, Avropa Parlamenti ilə əlaqələrimiz yaxşılaşdırılmalıdır. Bizə indi münasibət normal olmayıb, əleyhimizə bəyanatlar səsləndirilib, ona görə Azərbaycanın haqlı mövqeyi daha çox çatdırılmalıdır”. **A.Əlizadə vurğuladı ki, avropalı deputatlarla işləmək lazımdır, dövlətimizin müvafiq qurumlarının fəaliyyətini, səfərlərinin, diaspor təşkilatlarının rolunu daha aktiv, daha güclü etmək labüddür:** “Biz öz işimizi gücləndirəcəyik, avropalı deputatlarla əlaqələrimizi artırmağa çalışacağıq. Hər kəs işləməlidir. Təbii ki, erməni diasporunun, bizə dost olmayan qüvvələrin fəaliyyəti var. Amma biz də dayanmalı deyilik, daha çox işləməliyik”.

ReAI Partiyasının Siyasi Komitəsinin üzvü Natiq Cəfəri hesab edir ki, Avropa Parlamentinə başa çatan seçkilər sağ və millətçi siyasi qüvvələrin böyük üstünlüyü ilə keçdi: “Demək olar ki, bütün ölkələrdə sağ-millətçi-mühafizəkarlar yaxşı nəticə göstərdilər. Əslində gözlənilən idi, illərdir bu haqda danışırıq, yazırıq, internetdə çıxışlarımız onlarla istinadlı var. Əslində bu trend “antielita” hərəkatı kimi 10-15 il əvvəl başlamışdı, amma

son 5 ildə yaşananlar seçicini boğaza yığdı, Qərbin inkişafına səbəb olan bütün trendləri, təməlləri yıxmağa başladı. Qərb “sovetləşməyə” başladı. Cinayətkarlarına aparılan “pandemiya” prosesi, çox vacib, insanlıq üçün həyati əhəmiyyətli olan ekoloji problemlərin həlli yerinə “iqlim dəyişikliyi” adı altında insanların axmaq yerinə qoyulması, söz azadlığının “politkorrekt” donu altında boğulması - yeni kollektiv “liboşizm” siyasəti insanları boğaza yığdı”. N.Cəfərinin sözlərinə görə, 30 ildir əsl liberalizmi təhdid edən, onu sıradan çıxardan “liboşizm” məğlub olacaq, sonra yenidən əsl liberal dalğa gələrək onları cəzalandıracaq, beləliklə siyasətdə “saat kəfiri” qaydası işləməyə başlayacaq.

Siyasi ekspert Aydın Quliyevə görə, proseslərin bir maraqlı təzahürü də odur ki, Fransanın ultra sağ qüvvələri və Makronun əbədi “qənimi” sayılan Mari Li Penin Milli Birlik Partiyası onu üstələdi: “Ən diqqətçəkən nüanslardan onu da deyək ki, siyasətdə “saç - saqqal” ağartmış Makron gənc fransız millətçisi Bardellaya məğlub oldu. Əlbəttə, Makron üçün bu məğlubiyyət birdən-birə ortaya çıxmış nəticə deyil. Onun 2018-ci ildən bəri apardığı uğursuz daxili və xarici siya-

sətin hər addımı öz işini gördü. Müstəmləkələr ayağa qalxıb, keçmiş müstəmləkə cinayətləri bir-bir açılır, xalq narazıdır, dövlət Cənubi Qafqazda hörmətini və Azərbaycan kimi ölkəni itirdi. Makron Fransanın ad-sanını erməni lobbiciliyinin ayaqları altına atdı. Ona görə Avropa Parlamentinə seçkilərdə uduzdu. Milli parlament seçkilərində də yəqin ki, daha ağır məğlu-

biyyət zərbəsi alacaq”.

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova Leyenin qalib partiyasından Azərbaycana qarşı xüsusi qərəz gözləməsə də, ümumilikdə AP-nin yeni tərkibində bizim əleyhimizə çıxanların tapılacağını düşünür: “Avropa Parlamentində 27 ölkənin müxtəlif partiyalarından deputatlar var. Onların heç də hamısı bizə xoş üz göstərmirlər. O baxımdan yeni tərkibdən də böyük fərq gözləmirəm. Nəzərə almalıyıq ki, erməni lobbisi işləyir, maliyyə ayırır, qarayaxma kampaniyaları təşkil edir. Bizim vəzifəmiz ondan ibarət olmalıdır ki, bu şəxsləri ifşa edək, rüşvətə bulaşdıqlarını sübuta yetirək, eləcə də əl-qolumuzu sallayıb tamaşa eləməyək, işləyək, avropalı deputatlarla sıx əlaqələr quraq, Azərbaycanın mövqeyini davamlı şəkildə onların diqqətinə çatdıraq”.

Ekspert nəticələrin Ukrayna müharibəsinə ciddi təsiri olacağını proqnozlaşdırır, onun fikrincə, savaşı aparan, silahını və pulunu verən əsasən anqlo-sakson dünyasıdır.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

S&P Global Ratings: “Azərbaycanda işsizlik səviyyəsi 4,5%-ə enəcək”

“S&P Global Ratings” beynəlxalq kredit reyting agentliyini Azərbaycanda işsizlik səviyyəsinin 5%-dən 4,5%-dək azalacağını açıqlayıb.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bu barədə reyting agentliyinin Azərbaycanın suveren kredit reytinglərinin təsdiqi ilə bağlı hesabatında bildirilib.

S&P-nin proqnozuna görə, bu il ölkədə işsizlik səviyyəsi 4,7%-ə, 2025-ci ildə isə 4,5%-ə enəcək. 2026 və 2027-ci illərdə isə dəyişməz olaraq qalacaq.

Qeyd edək ki, adətən xarici maliyyə təşkilatları Azərbaycanda işsizliklə bağlı proqnozları 5-6% civarında müəyyən edir. Beynəlxalq Valyuta Fondu 2024-2025-ci illər üzrə Azərbaycanda işsizlik səviyyəsini 5,5% proqnozlaşdırıb.

Azərbaycan üzrə makroiqtisadi proqnozlarında beynəlxalq qurumlar və digər agentliklərlə müqayisədə daha bədbin olan "S&P Global Ratings" beynəlxalq reyting agentliyi 2024-cü il üçün ölkəmizdə gözlənilən Ümumi Daxili Məhsulun (ÜDM) real artım proqnozunu 1,5 faizdən 2,5 faizə yüksəldib.

Agentlik Azərbaycanın yerli və xarici valyutada qısamüddətli və uzunmüddətli emitentin defolt reytingini "BB+/B" səviyyəsində təsdiqləyib, ölkə üzrə proqnozunu stabil saxlayıb. Agentliyin açıqladığı hesabatda bildirilir ki, Azərbaycanın güclü fiskal və xarici ehtiyatları suveren reytingini dəstəkləyir: "Hökumət Dövlət Neft Fondunda əhəmiyyətli likvid aktivlər toplayıb. Biz hökumətin 2027-ci ilə qədər ÜDM-in təxminən 70 faizini təşkil edən likvid aktivlərə çıxış əldə edəcəyini və ümumi dövlət borcunun ÜDM-in 20 faizi ətrafında sabitləşəcəyini proqnozlaşdırırıq. Gözləyirik ki, Azərbaycanın qarşdakı üç il ərzində ikiqat fiskal və cari əməliyyatlar hesabında profisit davam edəcək. Bu zaman biz neftin 2024-cü ilin qalan hissəsi üzrə müəyyən etdiyimiz 85 dollar, sonrakı dövr üçün 80 dollar qiymət proqnozuna əsaslanırıq".

S&P analitiklərinə görə, 2025-ci ildə Azərbaycanda 2 faiz, 2026-2027-ci illərdə isə 1,5 faiz iqtisadi artım olacaq. Bu zaman Azərbaycanın nominal ÜDM-i 2024-cü ildə 76,08 milyard dollar, 2025-ci ildə 77 milyard dollar, 2026-cı ildə 79 milyard dollar və 2027-ci ildə 82 milyard dollar olacaq.

Agentlikdə hesab edirlər ki, neft hasilatının gözləniləndən daha sürətli azalması, Azərbaycanın büdcə balansının ortamüddətli dövrdə gözləniləndən daha çox pisləşməsi reytingin endirilməsinə səbəb ola bilər. Bundan əlavə, karbohidrogenlərin satışından əldə olunan gəlirlərin azalması digər ölkələrlə müqayisədə bütövlükdə Azərbaycanın iqtisadi göstəricilərinə mənfi təsir göstərə bilər. Əksinə, regionda geosiyasi risklər azalarsa və Azərbaycanın fiskal ehtiyatları cari proqnozlardan kənara çıxarsa, reytingin yüksəldilməsi nəzərdən keçirilə bilər.

Agentlik manatın məzənnəsinin sabit qalacağını gözləyir: "Hökumət tərəfindən dəstəklənən Azərbaycan manatın məzənnəsinin ABŞ dollarına nisbətə 1,7 AZN səviyyəsində qalacağını proqnozlaşdırırıq. Buna baxmayaraq, karbohidrogen qiymətləri kəskin şəkildə aşağı düşərsə və uzun müddət aşağı qalarsa, biz güman edirik ki, hökumət Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatlarını 2015-ci ildə baş verdiyi kimi, əhəmiyyətli azalmadan qorumaq üçün məzənnəyə düzəliş etməyi düşünə bilər".

S&P analitikləri hesab edirlər ki, Azərbaycan iqtisadi

Nüfuzlu reyting agentliyi Azərbaycanla bağlı proqnozunu təzələdi - gözlənti

Qarabağa yatırımlar ölkəmizin qeyri-neft sektorunda iqtisadi artımı dəstəkləyəcək

sadiyyatı ÜDM-in təxminən 50 faizini, məhsul və xidmətlər ixracının 80 faizini təşkil edən neft-qaz sektorunda cəmləşib: "Nəticədə Azərbaycan karbohidrogen qiymətlərində potensial mənfi dəyişikliklərə qarşı həssas olaraq qalır. Məsələn, 2015-ci ildə neft qiymətlərinin aşağı düşməsi nəticəsində Azərbaycanın büdcə kəsiri ÜDM-in 7 faiz bəndindən çox eniş edib, cari əməliyyatlar hesabının ÜDM-də payı 14 faiz bəndi zəifləyib, xalis ehtiyatlar yarıdan çox azalıb, əmanətlər dollara çevrilib və milli valyuta devalvasiyaya uğrayıb. Hesab edirik ki, Azərbaycanın bufer ehtiyatları əhəmiyyətli dərəcədə olsa da, onun təmərəküzləşmiş iqtisadiyyatını əsas ixrac qiymətlərinin düşməsinin təsirinə tam qoruya bilməz. Xüsusən də neft hasilatında ki struktur azalmaları bu qoruyucu buferlərin miqyasını daha da məhdudlaşdırdığı halda belə enişlər davamlı olarsa".

"S&P" 2024-2027-ci illərdə Azərbaycanın iqtisadi artımının orta hesabla təxminən 2 faiz olacağını proqnozlaşdırır və bu da karbohidrogen hasilatı sahəsində durğunluğu və qeyri-neft sektorunda ildə 3-4 faizlik artımı əks etdirir. Agentlik ekspertləri qeyd edirlər ki, Qarabağa yatırımlar Azərbaycanın qeyri-neft sektorunda iqtisadi artımı dəstəkləyəcək: "2024-cü ilin ilk dörd ayı ərzində Azərbay-

canın iqtisadi artımı daha güclü dinamika nümayiş etdirib: neft sektorunda azalmanın baş verdiyi fonda əsasən qeyri-neft sektoru hesabına real ÜDM illik müqayisədə 4,3 faiz artıb. 2023-cü ildə bu göstərici 1,1 faiz olub. 2024-cü ilin yanvar-aprel aylarında yük və sərnişin daşımalarının, informasiya-kommunikasiya xidmətlərinin və pərakəndə ticarət dövryyəsinin genişləndirilməsi hesabına qeyri-neft sektoru 8 faizə yaxın artıb. Biz həmçinin tikinti sektorunda güclü artımı qeyd edirik. Bu isə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə qoyulan investisiyaları əks etdirir. Qarabağa bağlı investisiyalar qeyri-neft sektorunda artımı dəstəkləyir. Biz qeyri-neft sektorunun ortamüddətli perspektivdə hər il 3-4 faiz artacağını gözləyirik. Struktur islahatları və davamlı iqtisadi şəxələndirmə səyləri, fikrimizcə, məhdudlaşdırılıb ki, bu da daha sürətli inkişafa maneə yaradır".

Qeyd edək ki, ötən il S&P Azərbaycanda durğunluq olacağı, iqtisadi artımın baş verməyəcəyini proqnozlaşdırmışdı. Lakin ilin yekununda 1,1 faizlik artım qeydə alındı. Bu baxımdan, agentliyin bu ilə bağlı 2,5 faizlik gözləntilərinin ilin yekununda daha yüksək rəqəmlə ifadə olunacağı daha gözləniləndir.

Yeri gəlmişkən, may ayında Azərbaycan İqtisadiyyat Nazirliyinin makroiqtisadi proqnozunun baza ssenarisinə dəyişikliklər edilib, neftin

bir barelinin orta illik ixrac qiyməti 60,0 ABŞ dollarından 75,0 ABŞ dollarına (ilin ötən dövrü üzrə faktiki satış qiymətləri və ilin qalan dövrü üzrə 70,0 ABŞ dolları fərz edilməklə, öncəki proqnoza nəzərən 15,0 ABŞ dolları çox) yüksəldilib. 2024-cü ildə ÜDM-in 121,3 milyard manata (dövlət büdcəsinin layihəsinin tərtibi zamanı təqdim edilmiş proqnoza nəzərən 3,0 milyard manat çox), o cümlədən qeyri-neft ÜDM-in 84,7 milyard manata (dövlət büdcəsinin layihəsinin tərtibi zamanı təqdim edilmiş proqnoza nəzərən 0,6 milyard manat çox) çatacağı proqnozlaşdırılır.

İqtisadiyyat Nazirliyinin gözləntiləri bu il Azərbaycan iqtisadiyyatının 3,8 faiz artmasını nəzərdə tutur. O cümlədən neft sektorunda 0,8 faiz, qeyri-neft sektorunda isə 5 faizdən çox artım gözlənilir. Xatırladaq ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsi hazırlanarkən İqtisadiyyat Nazirliyi dünya bazasında neftin orta qiymətinin 60 dollar təşkil etməsi şəraitində Azərbaycanda ÜDM artımını 2024-cü ildə 2,4 faiz, 2025-ci ildə 2,9 faiz, 2026-cı ildə 2,7 faiz, 2027-ci ildə isə 3,6 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırmışdı.

Göründüyü kimi, hökumətin iqtisadi artım proqnozu bir qədər artırılıb. Rəsmi statistika göstərir ki, Azərbaycanda iqtisadi artım sürətlənib. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2024-cü ilin yanvar-aprel ay-

larında ölkədə 38 milyard 181,9 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4,3 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunub. Bu zaman iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 0,1 faiz azalıb, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 7,7 faiz artıb.

S&P bu il Azərbaycanda orta illik inflyasiyanı 3 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırır ki, bu da agentliyin 2024-cü ilin aprel proqnozundan 0,5 faiz bəndi azdır. Agentliyin 2025-2027-ci illər üçün orta illik inflyasiya gözləntiləri də 3 faiz üzərindədir.

Qeyd edək ki, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin yanvar-aprel

nozuna görə, bu il işsizlik səviyyəsi 4,7 faizə, 2025-ci ildə isə 4,5 faizə enəcək, 2026 və 2027-ci illərdə isə dəyişməz olaraq qalacaq.

Müqayisə üçün qeyd edək ki, Beynəlxalq Valyuta Fondu 2024-2025-ci illər üzrə Azərbaycanda işsizlik səviyyəsini 5,5 faiz proqnozlaşdırıb.

S&P Azərbaycanda ÜDM-in formalaşmasında mühüm payı olan neft-qaz hasilatına dair proqnozunu da açıqlayıb. Agentlik ekspertləri hesab edirlər ki, Azərbaycanın qaz hasilatı illik 35-36 milyard kubmetr civarında sabitləşib. Onlar qeyd edirlər ki, Şahdəniz II əsas qaz yatağında (yaylada təxminən 16 milyard kub-

aylarında Azərbaycanda istehlak qiymətləri 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,7 faiz artıb. Bu zaman ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatlarının qiymətində 0,7 faiz azalma, qeyri-ərzaq məhsullarının qiymətində 1,3 faiz, əhaliyə göstərilən pullu xidmətlərin dəyərində isə 2,4 faiz artım olub.

Azərbaycan hökuməti 2024-cü il üçün orta illik inflyasiyanı 5,3 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırır. 2023-cü ildə bu göstərici 8,8 faiz təşkil edib.

Maraqlıdır ki, Azərbaycanda inflyasiya gözləntilərinə beynəlxalq qurumlar "S&P Global Ratings"dən daha bədbindir. Belə ki, Beynəlxalq Valyuta Fondunun (IMF) proqnozlarına əsasən, Azərbaycanda orta illik inflyasiya 2024-cü ildə 3,5 faiz, 2025-ci ildə 5 faiz, 2029-cu ildə isə 4 faiz təşkil edəcək.

Dünya Bankı ölkədə inflyasiyanın 2024-cü ildə 3 faiz, 2025-ci ildə 3,5 faiz, 2026-cı ildə 4 faiz olacağını gözləyir. Asiya İnkişaf Bankının proqnozlarına əsasən, Azərbaycanda orta illik inflyasiya 2024-cü ildə 5,5 faiz, 2025-ci ildə isə 6,5 faizə yüksələcək.

Niderlandın "ING Group"u Azərbaycanda orta illik inflyasiyanın 2024-cü ildə 1,6 faiz, 2025-ci ildə 3,8 faiz, 2026-cı ildə isə 4,2 faiz olacağını proqnozlaşdırır.

S&P həmçinin Azərbaycanda işsizlik səviyyəsinin 5 faizdən 4,5 faizədək azalacağını gözləyir. Agentliyin proq-

metr hasilatı) hasilat başlandıqdan sonra 2018-ci ildən Azərbaycanın qaz hasilatı əhəmiyyətli dərəcədə artıb. Türkiyə və Avropaya qaz nəql edən iki əlaqəli boru kəməri 2019 və 2020-ci illərdə istismara verilib. 2023-cü ilin iyul ayında TotalEnergies və Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNS) birgə idarə etdiyi daha kiçik Abşeron qaz-kondensat yatağında (təxminən 1,5 milyard kubmetr) hasilat başlanıb: "Nəzərə alsaq ki, hasilat artımının böyük əksəriyyəti artıq baş verib, biz hesab edirik ki, Azərbaycan bir neçə il saxlanılacaq qaz hasilatının pik həddə çatmasına yaxınlaşır".

Agentliyə görə, Azərbaycanın neft hasilatı 2027-ci ilədək sutkada orta hesabla 650 min barel səviyyəsində qalacaq. Bildirilir ki, son illərdə Azəri-Çıraq-Günəşli kimi əsas neft yataqları köhnəlməkdə davam etdikcə hasilat sabit azalma tendensiyası nümayiş etdirir və 2019-cu ildəki sutkalıq 790 min bareldən 2023-cü ildə 650 min barelə enib: "Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan OPEC+ tərəfindən ona ayrılan kvotadan aşağı hasilat həyata keçirir. Biz növbəti bir neçə ildə neft hasilatında müəyyən stabilləşməni gözləyirik, çünki bəzi yataqlarda davam edən azalma digərlərində kiçik tutum əlavələri ilə kompensasiya ediləcək. Uzunmüddətli dövrdə isə neft hasilatı azalmağa davam edəcək".

Q Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"

Bir müddət əvvəl dünyanı zəlzələ kabusu cənginə almışdısa, indi də insanlar ildırım vurmasının fəsadları ilə üz-üzə qalıb. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, iyunun əvvəlində Çexiyanın şimalındakı Liberets şəhərində ildırım vurması nəticəsində 18 nəfər xəsarət alıb. Çexiya DİN-in X səhifəsində məlumat yayılıb. Yaralıları xəstəxanaya yerləşdirilib. May ayında isə Drezdendə ildırım vurması nəticəsində on nəfər xəsarət alıb. Almaniyanın qərbindəki Soest şəhərində də gənc yangınsöndürənlərin düşərgəsinə ildırım düşüb. İldırım vurması nəticəsində 38 nəfər xəstəxanaya yerləşdirilib, 700 nəfər isə təxliyə edilib. Almaniya Meteorologiya Xidmətinin məlumatına görə, ildırımın vurma gücü təxminən 119 kiloamper olub. Müqayisə üçün qeyd edək ki, adi bir ampul 0,4 amper cərəyan sərf edir.

bulud əmələ gəlir, ildırım da buludlar arası baş verir. Buna həm də buludla hava, buludla yer arasında nəhəng elektrik boşalması deyilir. İldırımın adətən davam etmə müddəti yarım saat olur, bundan çox olmur. Təsəvvür edin, ildırımdan çıxan elektrik cərəyanı hansısa məişət avadanlığından, misal üçün, paltaryuyan maşın üçün

sonra yağış yağmadı, bunun səbəbi nədir” sualına belə cavab verib: “Yüksək temperaturda yaranan ildırım növüdür ki, buna quru ildırım deyilir. Quru ildırım çox nadir hallarda baş verir, amma çox pis fəsadlara səbəb olur. Birincisi, meşə yangınlarına, ikincisi isə küləklərin artmasına səbəb olur. Yaxın günlərdə isə şəhəri tozlu duman bürümüş-

Küləklə bağlı sarı xəbərdarlıq edildi

İyunun 11-12-də əsasən dağlıq və dağətəyi rayonlarda gözəlinən küləkli hava şəraiti ilə bağlı Milli Hidrometeorologiya Xidməti tərəfindən sarı xəbərdarlıq edilib.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən APA-ya verilən xəbərə görə, sinoptiklərin məlumatına görə, Naxçıvan MR, Gəncə, Daşkəsən, Göygöl, Goranboy, Tərtər, Ağdam, Bərdə, Mingəçevir, Yevlax, Şabran, Qax, Şəki, Zaqatala, Balakəndə sarı xəbərdarlığa uyğun olaraq küləyin sürəti aralıq 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək.

Atatürk prospektində hərəkət məhdudlaşdırıldı

Bakının Atatürk prospektində təmir işlərinə start verilib.

Musavat.com Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə istinadən xəbər verir ki, təmir işləri prospektin Səttar Bəhlulzadə küçəsindən Fətəli xan Xoyski küçəsinədək olan 1700 metrlik hissəsində aparılır.

Hazırda ərazidə köhnə asfalt-beton örtüyünün frezlənməsi və frez materialının kənara daşınması işləri icra olunur.

Qeyd edək ki, işlərin aparıldığı ərazidə hərəkət tam məhdudlaşdırılmır. Yalnız ərazidən keçən avtonəqliyyat vasitələrinin və çalışan işçilərin təhlükəsizliyi baxımından müəyyən hərəkət zolaqları üzrə qismən məhdudlaşma tətbiq edilir.

Agentlik sürücülərdən aparılan işlərə anlayışla yanaşmalarını, təmir müddətində sözügedən prospektlə hərəkətdə olarkən diqqətli olmalarını, təmir ərazisində qoyulacaq müvəqqəti yol nişanlarının tələblərinə və yol hərəkəti qaydalarına riayət etmələrini xahiş edir.

ötürücüsü, navalça və antenaya yaxınlaşmayın;

- daldalanmaq üçün hündür ağacların altında gizlənməyin;

- nəzərə alın ki, ildırım düşməsi ağacların hündür-lüyü ilə düz mütənasibdir. Belə ki, məsələn, ağacın hündürlüyü 4 metrdirsə, həmin ağacdən, ən azı, 4 metr aralı dayanmaq lazımdır;

- düzəngahdasınızsa, yüksək nöqtə kimi ildırım cəlb etməmək üçün çuxur-da çöməlib dizlərinizi qucaqlayaraq oturun;

- yüksəklikdəsinizsə, çökək yerə enin;

- su hövzəsində çimirsinizsə və ya qayıqdasınızsa,

- qrup halındasınızsa, aranızda, ən azı, 1,5 metr məsafə saxlayın. Təhlükə zamanı 112-yə zəng edin".

□ Afaq MİRƏVİQ,
“Yeni müsavat”

İldırımlar kabusa çevrilib, çoxalma səbəbi nədir? - professor açıqladı

Dosent Təranə Nurubəyli: “Ən çox risk altında olanlar ferma işçiləri, gəzintidə olan turistlər, açıq sahələrdə çalışan insanlardır”

Azərbaycanda da may-iyun ayları ildırım vurmaları tez-tez müşahidə edilib. Belə ki, mayın 31-də 4 nəfəri ildırım vurub, onlardan 3-ü ölüb. Hadisə Şəmkir rayonunun Yeni Həyat kəndində qeydə alınıb. Kənddə çobanlıq edən 1963-cü il təvəllüdlü Musayev Züriyyə Əli oğlunu ildırım vurub. O, hadisə yerində dünyasını dəyişib. Şəmkir rayonun Zəyəm kəndində isə qadını ildırım vuraraq öldürüb. Şəmkir rayon sakini, D. Qurbanova ildırım vurması nəticəsində aldığı xəsarətlərdən dünyasını dəyişib. Gəncədə 24 yaşlı oğlanı ildırım vurub. Tovuzda da 14 yaşlı oğlanı ildırım vuraraq öldürüb. 2010-cu il təvəllüdlü, Tovuz rayon Ağdam kənd sakini Abdullazadə Səbuhi Samir oğlu yaşadığı evin yaxınlığında heyvanlarını otararkən ildırım vurması nəticəsində hadisə yerində ölüb.

İyunun 9-da isə Azərbaycanın iki hərbi qulluqçusu ildırım vurması nəticəsində həlak olub. Bu barədə Dövlət Sərhəd Xidməti (DSX) məlumat yayıb. Bildirilib ki, DSX-nin Sərhəd Qo-

şunlarının “Lənkəran” sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində mayor Baxış Elşən oğlu Baxışlı və əsgər Əli Elşən oğlu Nağıyev dövlət sərhədinin mühafizəsi üzrə xidməti vəzifələrini icra edərkən ildırım vurması nəticəsində vəfat ediblər.

İldırım vurmaları bir neçə rayonda evlərə, təsərrüfatlara ciddi ziyan verib, bir neçə evdə yanğın baş verib. Bəs son vaxtlar ildırım vurmalarının bu qədər çoxalmasının səbəbi nədir? Bundan necə qorunmalı?

Mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışan Fizika İnstitutunun, Yüksək gərginliklərin fizikası və texnikası laboratoriyasının rəhbəri, fizika elmləri doktoru, dosent Təranə Nurubəyli bunları bildirdi: “İldırım çaxması əsasən isti havalarda baş verir. Atmosfer qeyri-sabit olduqda buludlar əmələ gəlir. İsti mövsümdə baş verən təbiət hadisəsidir. Əlbəttə, görünüşü çox gözəldir, amma onun törətdiyi fəsadlar çox qorxuncdur. İsti hava axını yuxarı qalxdıqda soyuq hava axını ilə toqquşur, bununla da

sərf olunan elektrik enerjisindən 2300 dəfə çoxdur. Hər il 30-60 insanı ildırım vurub, onlardan təqribən 3-ü ölümlə nəticələnir. Ən çox risk altında olanlar ferma işçiləri, gəzintidə olan turistlər, açıq sahələrdə çalışan insanlardır. Çox təəssüf ki, ölkəmizdə də yaxın vaxtlarda bir neçə belə hadisə baş verdi. Bu global istiləşmə nəinki Azərbaycana, hətta bütün dünyada baş verən proseslərin nəticəsidir. Havanın istiləşməsi, global temperaturun artması ildırımların sayının çoxalmasına gətirib çıxarır. Yeni istilik dərəcəsi hər dəfə artdıqca ildırım sayının təqribən 12 faiz çoxalmasına səbəb olur. ABŞ-da ildə təqribən 25 milyon ildırım olur. Bunların hamısı iqlim dəyişikliyi-nin, global istiləşmənin, havanın hərəkətinin artmasının, eyni zamanda rütubətliyin artması ilə bağlıdır. O yerlərdəki dəniz, göl çoxdur, o ərazilərdə ildırım baş verməsi halları daha çox olur”.

Dosent, “Bakıda yaxın günlərdə müşahidə etdik, dəfələrlə ildırım çaxsa da,

dü, bunun da səbəbi quru ildırım ola bilər. Çünki quru ildırımın səbəbi olduğu təbiət hadisələrindən biri də tozlu dumandır. Ümumiyyətlə, 30 dərəcə C-dən yüksək hərəkət olduqda quru ildırımlar baş verir. Yağış yağmamasının səbəbi yüksək temperatur olmadığı üçün orada bütün buxar ətrafa yayılır, artıq atmosferin qatından keçmir. Buna görə də ildırım olur, amma yağış olmur”.

Qeyd edək ki, Fövqəladə Hallar Nazirliyindən (FHN) bildirilib ki, Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən ildırımın yaratdığı təhlükələr və bundan qorunmağın yolları barədə aparılan kütləvi maarifləndirmə işlərinə, o cümlədən mütəmadi olaraq əhaliyə edilən müraciətlərə baxmayaraq, təəssüflə qeyd edilməlidir ki, ötən gün ildırım vurması insan ölümü və xəsarətlə nəticələnib: “Bu isə hər bir vətəndaş tərəfindən təhlükəli təbiət hadisələrindən olan ildırımla bağlı zəruri davranış qaydalarına ciddi riayət edilməsi zərurətini yaradır. Qeyd olunanları, habelə xüsusilə yaz-yay fəsilləri üçün xarakterikliyini nəzərə alaraq, Fövqəladə Hallar Nazirliyi bir daha əhaliyə müraciət edərək ildırımla bağlı təhlükəsizlik qaydalarına ciddi riayət etməyə çağırır. Belə ki, ildırım zamanı:

- qazi bağlayın, elektrik cihazlarını şəbəkədən ayırın;

- evin pəncərə və qapılarını örtün, pəncərənin qarşısında dayanmayın;

- telefonla danışmayın;

- elektrik xətti, ildırım

"Boşanma hallarının sayı gündən-günə artır. Tək yanvar-fevral aylarında gün ərzində boşanma sayı 50-nin üstündə olub".

Bunu Milli Məclisin son iclasında **deputat Müşfiq Cəfərov** deyib.

Deputat bildirib ki, bu, SOS signalıdır: "Bizdə vətəndaş nikahı yoxdur, daha çox rəsmi nikahlardır. Bir çox halda vətəndaşlar bir-birini tanımadan tövsiyə əsasında evlənin. Komitə bununla bağlı maarifləndirmə tədbiri, ciddi bir pilot layihəsi keçirə bilər. Cütlüklər bir araya gələrək ailə institutu haqqında marifləner, ailə qurduqdan sonra hansı məsuliyyətlər, öhdəliklər yaranır, öyrənər, həmçinin bir-birini yaxından tanıyalar. Hətta sonda sertifikat da verilə bilər ki, artıq nikaha daxil olsunlar. Bununla bağlı addım atılarsa, gələcəkdə bəhrəsini vermiş olar".

Bəhrə verəcəkmi? Təklif nə dərəcədə cəlbədicə ola və ailə möhkəmliyini artırma bilər?

Mövzu ilə bağlı sosioloq Üzeyir Şəfiyev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Hər zaman qeyd etmişəm ki, gənclər evlənməzdən əvvəl ilk öncə onlara ailə dəyərləri aşılmalı, ailəyə hazırlanmalı, valideynlik məsuliyyəti, ailənin böhranlı vəziyyətlərinin də ola bildiyi, belə hallarda hansı çıxış yolları olduğu başa salınmalıdır.

Yaxşı olardı ki, bununla bağlı orta məktəblərdə həyat bilgisi dərsləri səviyyəsində, eləcə də ali məktəblərdə ailə dərsləri keçirilsin. Çünki indi bir çox gənc qızlar və oğlan-

Ailə möhkəmliyi ailədən öncə başlasın! - boşanmalara qarşı unikal təklif

Üzeyir Şəfiyev: "Cütlüklər nikahdan öncə qan testi verdikləri kimi psixoloji testdən də keçməlidirlər"

lar ailə qurmağa səthi yanaşır, onun sosial məsuliyyətinin başa düşmürlər.

Daha bir təklifim ondan ibarətdir ki, necə ki, cütlüklər nikahdan əvvəl qan testi verirlər, eləcə də psixoloji testdən keçsinlər. Çünki ailələrdə baş verən konfliktlər onu göstərir ki, bəzən bu konfliktləri iştirakçısı olan cütlüklərin psixoloji vəziyyətləri yerində olmur, travmalara

malik olurlar, ailəyə hazır insan olmurlar".

Sosioloq qeyd edib ki, ilk öncə ailələrdə uşaqlara, yeniyetmələrə ailə ilə bağlı dəyərlər aşılmalıdır: "Ailədə psixoloji mühit sağlam olmalı, natamam ailələrin sayı azalmalıdır ki, uşaq normal mühitdə böyüsun. Diqqət edəndə görürük ki, boşanan cütlüklər daha çox natamam mühitdə bö-

yumüş insanlardır. Onların pis nümunəni var, düşünülür ki, ata-anaları boşanıbsa, onlar da boşana bilər və rahat şəkildə boşanma qərarını verirlər.

Və yaxud qızlarımız ailə çətinliklərini üzərinə götürmək istəmir. Məsələn, çox az halda qadınlar təbii yolla doğuş keçirib, ana olurlar. Və yaxud çox az sayda ana öz övladını ana südü ilə qidalandırır, əksəriyyət süni qidalara üstünlük verir. Səbəb isə fiziki görünüşünü qoruyub saxlamaq və sairedir. Övladını ana südü ilə qidalandırmayan, ciddi əsas olmadan təbii doğuşdan imtina edən qadınlar hansı analıq missiyanı daşıyır? Onlar öz uşaqlarına hansı analıq emossiyası ötürə bilərlər? Bu çox ciddi məsələdir və hesab edirəm ki, xüsusən bu məsələ ətrafında düşünmək lazımdır.

Həmçinin kişilərimiz arasında hələ də köhnə, patriaxal tənəkkürlü olanlar, qadına "ağa-qul" münasibəti kimi yanaşanlar da var. Bu baxımdan maarifləndirmə işinə çox böyük ehtiyac var.

Ailə dəyərlərinin aşılması məsələsində televiziya, medianın böyük təsiri var. Yaxşı olardı ki, televiziyalara nümunə ailələr dəvət olunsun və onlar efirdən gənclərə ailə dəyərlərindən söz açsınlar, ailə böhranları nə zaman, necə olur, bu zaman vəziyyətdən necə çıxmaq lazımdır deyərək öz tövsiyələrini bildirsinsinlər.

Əvvəllər boşanmaların sayı çox az olurdu. Səbəb isə bu idi ki, nənələr-babalar gənc ailələr ilə birgə yaşayırdılar. Ailədə böhran olanda böyüklər xırda bir müdaxilə ilə münasibəti aradan götürə bildirdilər. Amma indi gənc ailələr ayrı yaşamaq istəyir və bu zaman da ailədə xırda

böhran ortaya çıxanda vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilmir və düşünülür ki, dərhal boşanmaq lazımdır.

Hesab edirəm ki, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin və Daxili İşlər Nazirliyinin, yerli icra strukturlarının tərkibində "ailə böhran mərkəzləri" yarınmalı və bu mərkəzlərdə bütün respublika üzrə münasibəti ailələr qeydə alınmalı və onlarla işləyəcək sosial işçilər və psixoloqlar institutu təşkil olunmalıdır.

Əminliklə deyirəm ki, münasibəti ailələrin qarşısını almaq çox asandır, yetər ki, bu işə vicdanla, peşəkarcasına yanaşılsın. Gəncləri inandır-salar ki, xırda problemə, münasibəte görə ailəni dağıtmaq olmaz, onlara öz missiyanı, ailə məsuliyyəti başa salınsa boşanmaların qarşısını xeyli almış olarıq".

Xalidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

"Avrovizion" olmasın, "İntervizion" olsun - Azərbaycan qərarını dəyişir?

Faiq Sücəddinov: "Artıq bir neçə ildir ki, "Avroviziya" öz peşəkarlığını, tərəvətini, nüfuzunu itirib"

Azərbaycan "İntervizion" beynəlxalq musiqi müsabiqəsində iştirak edəcək. Bunu Rusiya Federasiyası Prezidentinin beynəlxalq mədəni əməkdaşlıq üzrə xüsusi nümayəndəsi Mixail Svidkoy rus mediasına müsahibəsində təsdiqləyib. Onun sözlərinə görə, 16-dan çox ölkə "Avroviziya"-nın Rusiya ekvivalentində iştirak edəcək.

Xatırladaq ki, hələ ötən ay Rusiya prezidenti Vladimir Putin Çinə dövlət səfəri ərəfəsində bildirmişdi ki, Rusiya Federasiyası Çinlə mədəniyyət sahəsində əməkdaşlığın innovativ formalarının inkişafına, o cümlədən "İntervizion" Beynəlxalq Populyar Musiqi Müsabiqəsi keçirməyə kömək edəcək.

Rusiya prezidenti vurğulayıb: "Biz əməkdaşlığın yeni formatlarının inkişafını təşviq etmək niyyətindəyik. Onların arasında "İntervizion" Beynəlxalq Populyar Musiqi Müsabiqəsi xüsusilə seçilir".

Bəs "İntervizion" tədri-

cən "Avroviziya"-nın alternativinə çevrilə bilərmi? Azərbaycan "İntervizion"-da kim təmsil edəcək, qalibin müəyyən edilməsi qaydaları "Avroviziya"-dakı kimi olacaqdır?

Məlum olduğu kimi, "Avroviziya" mahnı müsabiqəsi dünyanın ən böyük musiqi tədbirlərindən biri sayılır. Lakin bu müsabiqənin, sadəcə, mahnı müsabiqəsi olmadığı haqda çoxdan fikirlər səslənir. Qeyd olunur ki, "Avroviziya" siyasi münasibətlərin yumşaq ifadə platforması olmaqla bərabər, həm də Avro-

panın mədəni ekspansiya si-

yasətini icra edən bir mexanizmdir.

Son illər isə yarışmada LGBT təbliğatı açıq-aydın hiss olunmaqdadır. Məsələn, 2014-cü ildə keçirilən müsabiqənin qalibi olan Avstriya təmsilçisi Konçita Vorst LGBT təbliğatının simvoluna çevrildi. "Saqqallı qadın" olaraq yaddaşlarda qalan ifaçının qalibiyyəti cinsi azlıqların nümayəndələri tərəfindən rəğbətlə qarşılandı və ifaçı "ikon" kimi qəbul olundu. "Simurq quşu kimi yüksəlmək" adlı parçası LGBT hərəkatlarının yüksəlməsi üçün təməl oldu.

Həmçinin 2024-cü ilin qalibi, İsveçrənin təmsilçisi Nemo Mettleri çəhrayı rəngdə qadın paltarında çıxış etməsi yenə də müzakirə yaratdı,

tənqid olundu. Hətta Türkiyənin MHP sədri Dövlət Bahçeli "Yarışmada tükü pencek və çəhrayı ətək geyinən birinin qalib olması utançvericidir" deyərək bildirmişdi.

Onu da əlavə edək ki, qardaş Türkiyə ilk dəfə bu yarışmaya 1975-ci ildə qoşulub, 34 dəfə müsabiqədə iştirak edib. Lakin səsvərmə sisteminde dəyişiklikləri əsas götürərək, Türkiyə 2013-cü ildən etiraz əlaməti olaraq bu yarışmada iştirak etmir.

Azərbaycana gəldikdə, ölkəmiz ilk dəfə 2008-ci ildə bu yarışmaya qoşulub. Azərbaycanın da "Avroviziya"-dan imtinası mümkündürmü?

Mövzu ilə bağlı bəstəkar, Xalq artisti Faiq Sücəddinov "Yeni Müsavat"a danışdı. Faiq Sücəddinov son illər "Avroviziya" mahnı müsabiqəsinin öz nüfuzunu itirdiyini deyib: "Artıq bir neçə ildir ki, "Avroviziya" öz peşəkarlığını, tərəvətini, nüfuzunu itirib. Artıq bu müsabiqə yarışması əvvəlki nüfuzda deyil. Getdikcə öz səviyyəsini itirir. Açıq-aydın görürük ki, bu müsabiqə siyasiləşib, təzyiqlər edir. Bu səbəbdən qardaş Türkiyə bu müsabiqədən imtina edib.

Bundan əvvəl Avstriya təmsilçisi Konçita üzündə saqqal, qadın paltarında səhnəyə çıxdı və qalib oldu. Bu il də İsveçrənin təmsilçisi Nemo qadın geyimində səhnəyə çıxdı və qalib oldu. Halbuki yarışmada xeyli peşəkar qruplar, ifaçılar var idi. Amma onlara səs verilmədi.

Bəli, bu, müsabiqədir və görünüş fərqli ola bilər. Amma müsabiqədə qadın qadın kimi, kişi kişi kimi ol-

malıdır. Əsas odur ki, ifaçı peşəkar, səsi yadda qalan olsun.

O ki qaldı Rusiyanın buna alternativ müsabiqə yaratmasına, əlbəttə ki, bu çox gözəldir. Mədəniyyət Nazirliyimiz də əgər bu yarışmada iştirak üçün razılıq verib-sə, mən də bunu dəstəkləyirəm.

O ki qaldı "Avrovizion" alternativ ola biləcəyinə, indidən bunu demək mümkün deyil. Müsabiqə keçirilsin, baxaq görək hansı ölkələr necə iştirak edəcək, yarışma hansı səviyyədə aparılacaq, yalnız bundan sonra müzakirə etmək olar.

Azərbaycanın "Avroviziya"-dan imtina edib-etməməsinə gəldikdə isə hesab edirəm ki, müsabiqə pis şey deyil, həm Rusiyanın "İntervizion"-da, həm də "Avroviziya"-da iştirak edə bilərlik".

Xalidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Xəbər verildiyi kimi, iyunun 9-da Rusiya Ermənistana etiraz notası göndərüb. XİN nümayəndəsi Mariya Zaxarova bildirib ki, Moskva Ermənistan nümayəndə heyətinin Buçaya (Ukraynanın Rusiya işğalı zamanı soyqırımı məruz qalmış şəhəri, hazırda azad olunub - red.) səfərini qeyri-dost addım kimi qiymətləndirir.

“İrəvanın Nor-Nork inzibati ərazi dairəsinin rəhbəri Tigran Ter-Marqaryan və Ermənistan diplomatik missiyasının nümayəndəsi Vladimir Karapetyan da daxil olmaqla, Ermənistan nümayəndə heyəti Ukraynanın Buça şəhərinə səfər edərək Moskvada qəbul edilməz sayılan bəyanatlar veriblər. Bundan əlavə, onlar Kiyevə humanitar yardım aparırlar. Biz Nor-Nork rayonunun və Ermənistan diplomatik missiyasının rəhbərlərinin Buçaya səfərini rəsmi İrəvanın açıq-aşkar qeyri-dost addımı kimi qiymətləndiririk və Ukrayna Silahlı Qüvvələrinə yardımın ötürülməsindən narazıyıq. Bununla bağlı Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinə etiraz notası göndərmişik”, - Zaxarova bildirib.

Rusiya nota verdi, İrəvan isə "Ukraynanı gökdürə bilməyəcəksən" dedi

Qırılma nöqtəsi çatdı?; Moskva Ermənistanı cəzalandırmaq üçün ciddi təzyiq mexanizmlərini işə sala bilər

**Tiqran Ter-Marqaryandan
gəlib. Həm də yetərinçə
sərt formada.**

"Xüsusiylə xanım Zaxarova üçün bir neçə dəqiqələşdir-mə. İrəvanın Nor-Nork inziba-ti ərazi dairəsinin başçısı və "Respublika" partiyasının si-yası şurasının üzvü kimi mən Ukraynaya səfər etdim və həm yerli hakimiyyət orqanla-rı, həm də erməni icması ilə görüşdüm. Mən də humanitar yardım çatdırmaq üçün Buca-da idim. Lazım gələrsə, yeni-dən getməyə hazıram. Gö-rüşlərimdə əmin oldum ki,

Moskvaya meydan oxumaq deməkdir. Əslində Ukraynaya olunan bütün səfərlər Ermənistan hakimiyyətinin göstərişləri ilə baş tutur. Bu baxımdan deyə bilərik ki, Paşinyan hakimiyyəti mümkün qədər Rusiyanın nəzarətindən çıxmaq istəyir. Belə hallar əvvəllər də olmuşdu. Moskva İrəvana notalar verir, səfirini məsləhətləşmələr üçün geri çağırır və XİN tərəfindən bəyanatlar səsləndirir. Ermənistan isə Moskvanın bəyanatlarını o qədər də ciddiye almır və öz dəst-xəttini davam etdi-

vandakı hansısa dairənin icma sədrini göndərməklə kifayətlənib. Əslində Paşinyan hökuməti bu cür gedişlərlə nəbz yoxlayır. İrəvan Kremlin adekvat cavablarını diqqətlə təhlil edir, daha sonra bir qədər də Moskvaya qıcıqlandıracaq addımların kəsərini artırır. Düşünürəm ki, bu, Ermənistanın təmsalında Rusiyaya meydan oxumaqdır. Çünki Rusiya bir neçə dəfə bu cür faktla üz-üzə qalıb, daha sonra "qu"r"u" etiraz bildirməklə kifayətlənib. Daha kəsərli addımlar atmayıb. Fikrimcə, Moskva da

Sami Əbu-Zühri

HƏMAS təmsilçisi ABŞ-ı İsrailə təzyiqləri artırmağa çağırır

ABŞ Qəzzada müharibənin başa çatması üçün İsrail tərəfinə təzyiqləri artırmalıdır. APA-nın "Reuters"-ə istinadən xəbərinə görə, bunu HƏMAS-ın təmsilçisi Sami Əbu-Zühri bildirib.

O deyib ki, təmsil etdiyi təşkilat regionda vəziyyətin müzakirəsi üçün istənilən platforma çərçivəsində dialoqa hazırdır.

“ABŞ İsrail tərəfinə təzyiqləri artırırsa, biz də müharibənin dayandırılmasına yönələcək istənilən təşəbbüslərə dəstək verəcəyik”, - Əl-Zühri qeyd edib.

O, Ermənistan hakimiyyətinin bu cür bəyanatları dəstəkləməsindən təəssüfləndiyini bildirib.

Yada salaq ki, ötən ilin sentyabrında da Rusiya Ermənistanın “qeyri-dost hərəkətləri” səbəbindən bu ölkəyə nota vermişdi. Notada Roma Statutunun ratifikasiya prosesinin başlanması, baş nazir Nikol Paşinyanın heyat yoldaşı Anna Akopyanın Kiyevə səfəri və Kiyev rejiminə humanitar yardımın göstərilməsi və ABŞ hərbcilərinin iştirakı ilə hərbi təlimlərin keçirilməsi yer alırdı. Bundan başqa, etiraz notasında Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyanın sentyabrın 6-da Mariya Zaxarovaya ünvanlandığı və Rusiya XİN-lə əlaqədar təhqiramiz bəyanatlarının qəbuledilməz olduğu vurğulanırdı.

Ötən ay isə Rusiya etiraz əlaməti olaraq İrəvandakı səfiri Sergey Kopırkini müvəqqəti geri çağırırdı.

Erməni tərəfinin notaya cavabı isə gecikməyib və

Rusiya Ukraynanı məğlub edə bilməyəcək. Ukraynada hər kəs bu müharibəni müstəqillik və suverenlik uğrunda mübarizə hesab edir".

Bu sözləri Ter-Marqaryan özünün facebook səhifəsində Zaxarovaya cavab olaraq yazıb.

Bəs Moskvanın bu qəbil addımlarının davamı nə ola bilər, əgər forpost Ermənistan faktiki onu saymırsa?

Deputat Azər Badamov burada Rusiyaya açıq şəkildə mesaj ünvanlandığını düşünür: "Ermenistan Rusiya ilə münasibətlərini davam etdirmək istəmədiyini birbaşa bildirməyə də, öz hərəkətləri ilə rəsmi Moskvadan uzaqlaşmaq istədiyini ifadə edir. Belə ki, nümayəndə heyətini Ukraynanın Buça şəhərinə göndərməsi Rusiyaya mesajdır. Hətta nümayəndə heyəti

diir. Hetta nurnayevide neyetin r h beri Tigran Ter-Marqayanın "lazım gələrsə, Ukraynaya yenə getməyə hazırlay və Rusiya Ukraynanı m glub edə bilməyəcək" deməsi bu səfərə  tirazını bildir r.

rır. Ermənistanın Rusiyaya qarşı münasibəti belə davam edərsə iki ölkə arasındakı münasibətlərdə ciddi uçurum yaranacaq. Belə ki, Moskva Ermənistanı cəzalandırmaq üçün ciddi təzyiq mexanizmlərini işə sala bilər. Bu da Rusiyadan asılı olan Ermənistan üçün ciddi problemlər deməkdir. Amma Paşinyan yavaş-yavaş Rusiyanın forpostluğundan çıxıb Qərbin forpostluğuna keçməyə çalışır. Çünki Ermənistan müstəqil yaşayıb siyasət yürüdə bilən ölkə deyil. Bu ölkə mütləq şəkildə kənardan idarə olunmalıdır. Ona görə də ictimai-siyasi sabitliyinə qovuşa bilmir".

Sabiq deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva qeyd etdi ki, Ermənistan nümayəndə heyətinin Ukraynaya, **Buçaya səfəri birbaşa Qərbin sifarişidir**: “Onlar birbaşa baş nazir Nikol Paşinyanın sifarişi ilə Buçaya səfər ediblər. Düşünürəm ki, Paşinyan daha böyük fıqırları Buçaya görə bilər, amma hələ ki lə-

indiki həssas məqamda İrəvanla daha sərt dillə danışımağa ehtiyat edir. Kreml diplomatik danışıqlar nəticəsiz qaldıqda hərəkətə keçir. Görünür, Rusiyada düşünürlər ki, hələ də Paşinyan hökuməti ilə dil tapa bilərlər. Bu, baş verməyə, o zaman Gümrüdəki 102-ci ordu hissələri İrəvanın qapısını döyəcək. Ən pis halda isə Ermənistanın baş nazirini fiziki məhv etmə əməliyyatı gözləyir".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucovun fikrincə, Rusiya ilə Ermənistan arasında ziddiyətli münasibətlərin olması İrəvanın qopması anlamına gəlmir: “Rusiya ilə Ermənistanı bağlayan bağları qoparmaq da mümkün görünmür. Təkcə onu demək kifayətdir ki, Ermənistan adlı bir dövləti Rusiya yaradıb, himayə edib, ondan öz maraqları üçün istifadə edib. İndi də eyni tendensiya davam etməkdədir. Rusiya ona qarşı təbiiq olunan beynəlxalq sanksiyalardan Ermənistanı

üzərindən yan keçə və regionda qeyri-stabil vəziyyət yarada bilər. Bu gün Ermənistan iqtisadiyyatı Rusiyadan bilavasitə asılıdır. Ermənistanın Moskvaya qarşı addımları strateji deyil, taktiki xarakter daşıyır. İrəvanı qıcıqlandıran və Kremlin qarşı addımları Rusiya ilə Azərbaycan münasibətlərinin yüksək səviyyədə olmasından, Bakı-Moskva müttəfiqliyindən qaynaqlanır. Rusiyaya erməni cəmiyyətində nifrət, qəzəbin kökləri isə 2020-ci ildə 44 günlük müharibədə Ermənistanın bütün təhrik və təxribatlarına baxmayaraq Rusiyanın buna uymamasına gəlib çıxır. Ermənistanın bəzi siyasi dairələri düşünür ki, Rusiya onları müdafiə etmək gücündə deyil və Rusiya ilə batmaqdan qaçmaq daha faydalıdır. Rusiya-Ukrayna cəbhəsində Qərbin fəal yardımları ilə son dövrlər fəallaşan Kiyevin uğurları fonunda İrəvanın Rusiyadan qopma meylləri daha qabarıq özünü göstərməkdədir. Moskva da anlayır ki, Ukrayna hər gün itirdiyi mövqelərini Ermənistanda da itirir. "Respublika" partiyası zəfər əvəlcədən də anti-Rusiya mövqeli partiya deyil və bu partiyanın ideologiyası faşist Qarigen Nijdenin əsasını qoyduğu çexokronizm əsaslanır. Məncə, istər "Respublika" partiyası olsun, isə

tərsə də hakim "Vətəndaş müqaviləsi" partiyası olsun, hər iki partiyanın Moskvaya qarşı baxışları çox hallarda üst-üstə düşür. Məqsədli şəkildə Ermənistan Rusiyanı hiddətləndirəcək addımlar atmaqla sanki Kremli daha sərt davranışa sərgiləməyə məcbur etmək istəyir. Və Ukraynanı, Rusiya tərəfindən viran qoyulan Buçaya səfəri, verilən bəyanatlar nəhayət ki, Moskvanın qəzəbinə səbəb oldu və bu dost olmayan münasibət adlandırıldı. Məncə, Ermənistan hakimiyyəti bilərəkdən Rusiyanı üzərinə qaldırmaqla beynəlxalq diqqəti özünə çəkmək və beynəlxalq dəstək almağı hədəfləyir. İkincisi, bununla da Ermənistan Rusiyaya beynəlxalq sanksiyalardan yan keçməkdə diqqəti özündən uzaqlaşdırır. Göstərmək istəyir ki, Rusiya Ermənistanın qərbyönlü siyasətinə qarşıdır və buna müqavimət göstərir. Əgər belə olmasaydı, Rusiya Ermənistan hakimiyyətinə qısa zamanda yerini göstərdirdi və hədsiz şıltaqlığına son qoyardı. Hesab edərim ki, bundan sonra da Ermənistanla Rusiya arasında söz və diplomatik duel davam etdiriləcək. Bu cür səhnələşdirilən "gərginlik" və qarşılıqlı suçlamalar Ermənistan və Rusiyanın maraqlarına uyğundur".

☐ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Yunun 16-sı və 17-də Azərbaycanda Qurban bayramı qeyd olunacaq. Hər il olduğu kimi, məscidlərdə Qurban bayramının namazı qılınacaq. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsindən verilən məlumata görə, bəzi məscidlərdə bayram namazı saat 08:00, bəzilərinə isə 09:00-da qılınacaq. Məscid imamlarının öz camaatına uyğun vaxt təyin edə bilməsi mümkündür. Odur ki, namaz rayon yerlərində daha tez, şəhər yerlərində bir az gec qılın bilər.

İlahiyyətçi Rəsul Mirhəşimli "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, Qurban bayramı İslam dinində iki vacib bayramdan biridir: "Bu bayram hicri-qəməri təqviminə üzrə Zilhicce ayının 10-da müsəlman aləmində böyük coşqu ilə qeyd edilir. Qurban kəsmək simvol olaraq mahiyyətini Qurani-Kərimdən alır, Hz.İbrahimin (ə) yuxusunda gördüklərini gerçəkləşdirmək istədiyi, Allahın peyğəmbərinə əta etdiyi qurbanlıq ənənəsinin hikmətindən alır.

Qurban sözünün mənası "yaxınlaşmaq" kökündən gəlir, yeni bu ibadətə əsas anlamı Allaha yaxınlaşmaqdır. Hər işində Allahı vəkil edən, həyatına bəxş edilən nemətlərə görə şükür edən hər kəs bu bayramın gerçək anlamını dərk edir. Bütün ibadətlər Allahla bəndə arasında gerçəkləşir. Qurbanlıq bir də o ibadətdəndir ki, müsəlmanlar im-

liq heyvanların kəsilməsində əsas şərt onu Allahın adına kəsməkdir. Hansısa probleminin həllini niyyət edib, bu səbəbdən qurban kəsməyə bu bayram günlərində icazə verilir.

Qurbanlıq heyvanların seçilməsi ilə bağlı islam fiqhi konkret göstərişlər ortaya qoyur. Ümid edirəm ki, qurban kəsən müsəlmanlar da bununla bağlı yetərinə məlumata malikdir. Böyük baş heyvanları şərikli qurban kəsmək icazəsi də var.

Dini göstərişlərə görə əqli cəhətdən sağlam, azad, maddi cəhətdən qurban kəsməyə imkanı olan müsəlmanlar Yaradanın razılığını qazanmaq üçün qurban kəsməklə Uca Allaha yaxınlaşır, həm də maddi durumu yetərli olmadığı üçün qurban kəsə bilməyənlərə yardım edir. Bu ibadət ruhunda Allaha yaxınlıq, xalqa fədakarlıq anlayışı

Qurban həftəsi başladı: nə olar, nə olmaz? - tövsiyələr

Rəsul Mirhəşimli: "“Qurbanlıq ət satılır” adı altında bu bayramın təntənəsini alver predmetinə çevirmək olmaz”

Mövzu ilə əlaqədar millət vəkili Ceyhun Məmmədovun da fikirlərini öyrəndik. Millət vəkili "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bayramla bağlı tövsiyələrini bölüşdü: "Hər il olduğu kimi, bu il də qurban kəsdirməyi planlaşdırıram. İmkani olan hər bir müsəlman bu fərsetdən istifadə edərək qurban kəsməlidir və imkansız şəxslərə paylamalıdır. Bütün imkanlı şəxslərə ilk növbədə qohum-əqrəbəyə, ikinci növbədə isə imkansızlara qurban payı verməyi tövsiyə edirəm.

lardan və fərsetlərdən düzgün şəkildə yararlanmağa çalışmalıyıq. Allah hər kəsə qurban kəsməyi qismət eləsin! Allah hər kəsin qurbanını qəbul etsin!"

AĞ Partiya sədri Tural Abbaslı isə "Yeni Müsavat"a mövzu ilə bağlı bunları dedi: "Allahın izni ilə qurban kəsmək niyyətim var. Çünki İslamın iki müqəddəs bayramı var - Ramazan və Qurban. Qurban bayramında imkanı olan şəxslərin qurban kəsməsi fərzdür. Bu, hər bir müsəlmanın borcudur. Son 4-5 ildə

İrandan Azərbaycana külli miqdarda narkotik keçirilməsinin qarşısı alındı

Külli miqdarda narkotik vasitənin ölkə ərazisində keçirilməsinin qarşısı alınıb. APA xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzi məlumat yayıb.

Məlumatla görə, dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin təmin edilməsi, qaçaqmalçılıq və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə tədbirləri çərçivəsində keçirilmiş sərhəd axtarışı və əməliyyat tədbirləri nəticəsində son günlərdə Sərhəd Qoşunlarının "Lənkəran" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində Dövlət Sərhəd Xidmətinin əməkdaşlarının sayıqlığı nəticəsində ümumi çəkisi 42 kiloqram 970 qram narkotik vasitə marixuananın və 12 ədəd narkotik tərkibli güclü təsiredici Metadon M-40 həblərinin qaçaqmalçılıq yolu ilə İran İslam Respublikasından Azərbaycan Respublikasına keçirilməsinin qarşısı alınıb.

Faktlar üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Hazırda ölkə üzrə heyvan kəsimi və satışı məntəqələrinə agentlik tərəfindən monitorinqlər keçirilir. Aparılan monitorinqlərin nəticələrinə uyğun olaraq, qurbanlıq heyvanların kəsimi və satışı yerlərinin ünvanları yaxın günlərdə Agentliyin saytında (afsa.gov.az) yerləşdiriləcək və siyahı geniş ictimaiyyətə açıqlanacaq. Bu ünvanlarda baytarlıq nəzarətindən keçmiş qurbanlıq heyvanlar sifarişçilərə təqdim olunacaq, heyvanların kəsimi isə baytarlıq-sanitariya tələblərinə cavab verən məntəqələrdə aparılacaq. Bununla yanaşı, vətəndaşların tələbatı nəzərə alınmaqla bir sıra regionlarda AQTİA ilə razılaşdırılmaqla, yerli icra orqanları tərəfindən səyyar heyvan kəsimi çadırları quraşdırılaraq qurbanlıq heyvanların baytarlıq nəzarəti altında kəsimi və satışı nəzərdə tutulur. Kəsim yalnız əvvəlcədən təyin olunmuş heyvan kəsimi məntəqələrində, qurbanlıq heyvanların cəmdəklərinin satışı isə müvafiq satış şəbəkələrində həyata keçiriləcək.

Agentlik vətəndaşları və bu sahədə fəaliyyət göstərən şəxsləri heyvan kəsimini müqəddəs dini ayinlərlə yanaşı, müvafiq qanunvericiliyin tələblərinə uyğun həyata keçirməyə çağırır. Baytarlıq-sanitariya və sanitariya-gigiyena normalarına cavab verməyən yerlərdə, o cümlədən küçə, yol kənarı, məhəllə və digər ictimai yerlərdə heyvan kəsimi və satışı, eyni zamanda baytarlıq şəhadətnaməsi olmadan iri və xırdabuynuzlu heyvanların daşınması yolverilməzdir.

Bayram günlərində satış üçün nəzərdə tutulan heyvanların sağlamlığı şübhə doğurduqda, eyni zamanda qanunvericiliyin tələblərinə məhəl qoyulmadan küçə və yol kənarlarında antisanitar şəraitdə heyvan kəsimi və satışı halları ilə rastlaşdıqda, vətəndaşlardan hüquq-mühafizə və yerli icra orqanlarına, o cümlədən agentliyin "1003" Çağrı Mərkəzinə məlumat vermələri xahiş olunur.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

kanı olmayan insanları bu bayram günündə qurbanlıq payı ilə sevindirməyi niyyət edir. Dinimizin təşviq etdiyi yardımlaşmaq mesajı bir də Qurban bayramı zamanı daha geniş şəkildə özünü göstərir.

Hər işində Allaha təvəkkül edən bəndə bu bayramda bir daha Allaha yönəlir, yardım etməklə Rəbbinin razılığını qazanmaq istəyir. İnsan Rəbbi də buyurur: "Mənə yönələn ki, işlərinizi həll edim".

R.Mirhəşimli vurğuladı ki, Qurban bayramı ən əsası Həcc ziyarətində özünün böyük təntənəsi ilə zühur edir: "Dünyanın hər yerindən imkanı olan müsəlmanlar bu vacib ibadəti yerinə yetirmək üçün Məkkəyə yollanırlar. Həccdə olmayan, maddi imkanı normal olan müsəlmanlar da qurbanlıq heyvan kəsə bilər. Lakin bu ibadət həcdə olmayan müsəlmana vacib deyil. Qurban-

var. Qurban kəsmək müsəlmanın lazım gəldikdə bütün varlığını Allah yolunda qurban verməyə hazır olduğuna işarədir.

Bir də onu qeyd edim ki, Qurban bayramı günlərində bəzi ət dükanlarında satılan ətin üzərində "Qurbanlıq ət satılır" lövhəsinə rast gəlmək olur. Bu, dinimizin qurban kəsmək barədə qaydalarına tamamilə ziddir. Çünki qurban kəsilmən ət heç bir halda satıla bilməz. Qurban kəsib, kəsilmən heyvanın etindən pay vermək maddi cəhətdən imkanı aşağı olan insanları sevindirmək üçün nəzərdə tutulur. "Qurbanlıq ət satılır" adı altında bu bayramın təntənəsini alver predmetinə çevirmək olmaz.

Allah bu bayram günlərində kəsilmən bütün qurbanları qəbul etsin. Allah bütün müsəlmanlara qurban kəsə bilmək imkanı nəsib etsin!"

Bunun çox böyük savabı var. Elə insanlar var ki, qurbanlıq ətə ehtiyacı var. Heç də hər kəsin qurban kəsməyə imkanı yoxdur. O cümlədən hər kəsin ət yemək imkanı yoxdur. Bu mənada bu böyük bir savabdır. Bu dinimizin bizə verdiyi böyük bir lütfüdür. Təəssüf ki, bəzi hallarda qurbanı kəsən şəxs onu yalnız özü yeyir. Dinimizə görə qurbanın üç yerə bölünməsi tövsiyə olunur: bir hissəsi özünə, bir hissəsi qohumlara, bir hissəsi isə qonşulara paylanmalıdır. Eyni zamanda gigiyenik qaydalarla riayət etməyi tövsiyə edirəm. Dinimizə görə mütləq nəzərə alınması məsələlərdən biri də heyvanın digər heyvanların yanında kəsilməməsidir. Bu günahdır. Həmçinin heyvanları kəsərkən onlara əziyyət vermək olmaz. Bu da dinimizin ən önəmli tələblərindən biridir. Dinimizin, bayramların bizə yaratdığı imkan-

gücüm çatan qədər qurban kəsirəm. Bu, həm Allahın əmrini icra etmək, həm də imkansız ailələrə dəstək deməkdir. Allah hər kəsin ibadətini, orucunu, qurbanını qəbul etsin!"

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyindən (AQTA) mətbuata verilən məlumata görə, Qurban bayramı günlərində daha çox heyvanın kəsimi və satışının həyata keçirildiyini nəzərə alaraq, aidiyyəti dövlət orqanları ilə birgə əhalinin təhlükəsiz ət və ət məhsulları ilə təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin miqyası daha da genişləndiriləcək.

Qeyd olunub ki, 16-17 iyunda qeyd olunacaq Qurban bayramı günlərində əvvəlki illərdə olduğu kimi qurbanlıq heyvan kəsimi və satışı xidmətləri müvafiq qurumlarla birlikdə əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş ünvanlarda təşkil ediləcək.

Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi çimərlik mövsümü ərafəsində Ekologiya Nazirliyi ilə birlikdə Azərbaycanın Xəzər sahilində suyun monitorinqini aparıb.

Suyun laborator təhlili göstərib ki, Bakının Buzovna, Zağulba, Mərdəkan, Şüvəlan, Novxanı, Goradil, Nardaran, Bilgəh və Pirsağı çimərliklərində suyun fiziki-kimyəvi və bakterieoloji göstəriciləri norma daxilindədir.

Abşeronun cənub sahilində - Şıxov, Primorsk, şərq sahilində - Hövsan və Türkan, həmçinin Sumqayıt sahilində, şimalda Yalama, Nabran, İstisu, Seyidli qəsəbələrində və dənizin cənub hissəsində - Lənkəran və Astara çimərliklərində isə göstəricilər dəniz suyunun çirkab sularla intensiv çirkləndiyini göstərib. Bundan başqa, bakterioloji çirklənmə səviyyəsi normaya uyğun deyil. Bu səbəbdən müvəqqəti olaraq qeyd edilən çimərliklərdə çimmək tövsiyə olunmur.

Çirkli çimərliklər bu xəstəliklərin mənbəyidir - SOS!

Dəniz suyunda bağırsaq törədiciləri - patogen törədicilər olmamalıdır, əgər varsa...

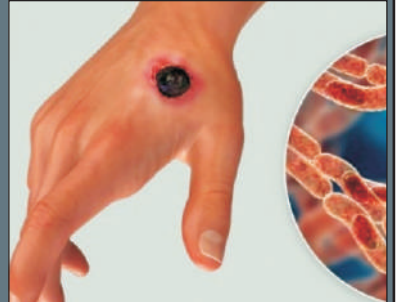
Lakin kanalizasiya suyu axıdılmazdan əvvəl mütləq zərərsizləşdirilir, ikincili, üçüncü proselərə məruz qalır, hətta ondan müxtəlif məhsullar istehsal olunur. Lakin ölkəmizdə kanalizasiya sularının nə dərəcədə zərərsizləşdirilib dənizə axıdıldığı məlum deyil. Rəsmi qurumlar dənizin suyunun təmizləyici qurğularla təmizləndiyini bəyan edirlər. Lakin bu yetərli olmur. Bunun üçün də

Mütəxəssis bu törədicilərin bəzilərinin insan orqanizmində xəstəlik yarada bildiyini açıqlayıb: "Bu törədicilər insan orqanizminə daxil olub, mədə-bağırsaq infeksiyaları yarada, orqanizmdə ağır fəsadlara yol açabilir. Bəzi patogen bağırsaq növləri insan orqanizminə düşsə, mədə-bağırsaq pozğunluğu baş verə, bəziləri bağırsağı zədələyərək ishala səbəb ola bilər. Bu xəstəliklər nəticəsində

çatdırıb: "Salmonellaların da müxtəlif növlərinə rast gəlinə bilər. Salmonez xəstəliyi də mədə-bağırsaq pozğunluğu ilə yanaşı, sepsislə nəticələnə bilər. Dəniz (çirkli) suyunda qarın yatalığına, qorxulu hesab etdiyimiz vəba xəstəliyinə də rast gəlinə bilər. Digər tərəfdən, bu suda parazitər xəstəliklərin törədiciləri ola bilər. İnsan dənizə gedir ki, günəş şüası qəbul etsin. Bunun müqabilində müxtəlif bakterial, göbələk, ya da pa-

Daha iki nəfərdə "Qarayara" aşkarlandı

Məlumat verildiyi kimi, Zaqatala rayonu Faldarlı kəndinin 3 sakini 7 iyun 2024-cü il tarixində "Qarayara" diaqnozu şübhəsi ilə Bakı Şəhəri Kliniki Tibbi Mərkəzə hospitalizasiya olunub.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Səhiyyə Nazirliyi və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin birgə məlumatında bildirib.

Xəstələrdən birində "Qarayara" diaqnozu təsdiqlənib, tibbi protokola uyğun olaraq müalicəsi davam etdirilir. Digər iki şəxsə isə "Qarayara" şübhəsi ilə laborator müayinə üçün nümunələr götürülərək, Xüsusi Təhlükəli İnfeksiyalara Nəzarət Mərkəzinə göndərilib. Laborator müayinələrin nəticələrinə əsasən, digər iki şəxsə də "Qarayara" xəstəliyi diaqnozu təsdiqlənib. Hazırda xəstələrin vəziyyəti qənaətbəxşdir və tibbi protokola uyğun olaraq müalicələri davam etdirilir, dinamika müsbətdir.

Qeyd edək ki, ərazi üzrə Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin regional bölməsi, Zaqatala Heyvan Sağlamlığı və Baytarlıq Xidmətləri İdarəsi, Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən Faldarlı kəndində müvafiq tədbirlər görüldü və bu xəstəliyin ocağı lokallaşdırılıb və yeni yoluxma halları qeydə alınmayıb. Məlumat üçün bildiririk ki, "Qarayara" xəstəliyi zoonoz infeksiyadır və insandan insana ötürülmür.

Sel və daşqınla əlaqədar vətəndaşlara müraciət edildi

Respublika çaylarında müşahidə olunan gursululuq dövrü davam etməkdədir. APA xəbər verir ki, bunu Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin Hidrologiya mərkəzinin direktoru Asif Verdiyev deyib. O bildirib ki, son günlər ölkə ərazisində yağan intensiv yağışlar nəticəsində Böyük, Kiçik Qafqaz və Şərqi-Zəngəzur bölgələrinin ərazisindən axan çaylarda sululuq artıb:

"Şəki rayonu ərazisindən axan Kiş çayda və Goranboy rayonu ərazisindən axan Goran çaydan sel keçib".

"Ölkə ərazisində müşahidə olunan qeyri-sabit yağıntılı hava şəraitinin iyunun 13-nə qədər davam etməsi ilə əlaqədar sel təhlükəsi olan Balakən, Şəki, Quba, Qusar, Qazax, Gəncə, Daşkəsən, Gədəbəy, Qarabağ və Şərqi-Zəngəzur bölgələrinin ərazisindən axan çaylarda baş verə biləcək sel və daşqınla əlaqədar vətəndaşlara diqqətli olmağı və təhlükəsiz yerdə durmaları tövsiyə edilir", - deyərək qeyd edib.

Məlumdur ki, dəniz suyu duzlu olduğu üçün orada bir sıra mikroblar inkişaf edə bilər. Bununla belə, normalara cavab verməyən çimərliklər insanda hansı xəstəliklərə səbəb ola bilər?

Ekspertlər qeyd edir ki, dəniz suyunun çirklənməsinə səbəb çimərliklərin yaxınlığında yerləşən yaşayış məntəqələrindən dənizə çirkab, təsərrüfat-fekal suların axıdılmasıdır. Üstəlik, çirkab suları birbaşa dənizə axıdılır. Beləliklə, həmin çimərliklərin yararlı olması üçün ilk növbədə o ərazidə dəniz suyu təmiz olmalıdır. Bunun üçün isə orada tullantıların emal edilməsi üçün kifayət qədər təmizləyici qurğular olmalıdır. Ümumiyyətlə, dünyanın hər bir yerində kanalizasiya suları dənizlərə, okeanlara axıdılır.

Səhiyyə Nazirliyi Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi bu yaxınlarda məlumat yayaraq bildirdi ki, dənizin suyunun təmizlənməsi üçün yeni tipli təmizləyici qurğuların tikilməsi nəzərdə tutulur. Qurumdan verilən məlumata görə, ölkə ərazisində kanalizasiya, su xətləri yenidən çəkilir. Yaxın dövrdə dövlət proqramına uyğun olaraq çirkləndiricilərin qarşısı alınacaq.

İnfeksionist Vəqif Həsənov "Yeni Müsavat"a deyib ki, tövsiyə olunmayan yerlərdə dənizə girenlər bir sıra xəstəliklərə, o cümlədən vəba, salmonez, meningit kimi xəstəliklərə yoluxa bilərlər. Onun sözlərinə görə, dəniz suyunun çirklənməsi əsasən sudakı patogen bağırsaq çöplərinin olması ilə baş verir.

də orqanizm su itirir və bu da orqanizmdə hipobolemik şokla nəticələnir".

Həkimin sözlərinə görə, yoluxma hadisəsi olarsa, yoluxmuş şəxslər yaşadıkları ərazi üzrə poliklinikalarda çalışan həkim-infeksionistə müraciət etməli və analizlər verməlidirlər: "Belə hallarda həkimə müraciətin gecikdirilməsi həyat və sağlamlığı təhlükə altına ala bilər".

İnfeksionistin sözlərinə görə, çirkli dəniz suyunda ki bağırsaq çöpləri qana da keçə bilər: "Bu zaman işərixiyə mənşəli sepsisin əmələ gəlməsinə yol açır. Bu zaman ölüm halı həddən artıq yüksək olur".

Həkim işərixiyə mənşəli törədicilərin meningitlərə səbəb ola bildiyini də diqqətə

razitar xəstəliklərə tutula bilərlər". **Amma bakterioloji çirklənmiş ərazidə çimən şəxslər həkimin sadaladığıları bakteriyalara yoluxmaya da bilər. Bunun üçün sağlam mədə-bağırsaq sistemində sahib olmaq lazımdır:** "Əgər mədə-bağırsaq sistemi qaydasında deyilsə, turşuluq azdırsa, atrofik gastritləri varsa, mədədə və ya mədə-bağırsaq sisteminde vaxtilə əməliyyat edilibsə, xora xəstəliyi və ya disbakteriozu varsa, bu insanların işərixiyalara - yeni bağırsaq çöplərinə yoluxma şansı həddindən artıq çoxdur".

Həkim deyir ki, çirkli suya girən şəxslərin yoluxmasının meydana çıxmasında bir neçə şərt var: "Yanaşı xəstəliyi olan şəxslərin yoluxma ehtimalı yüksəkdir. Şəxsin qəbul etdiyi törədiciyənin miqda-

da yoluxmanı müəyyən edir. Az miqdarda törədici qəbul edibse, mədənin şiresi hansı ki, tərkibində xlorid turşusu var, onu məhv edəcək. Yox, əgər çox qəbul edibse, mədə-bağırsağın vəziyyəti yaxşı deyilsə, şəxs xəstələnecek. Buna inkubasiya dövrü deyilir. Bu inkubasiya dövrü insandan asılı olaraq dəyişir. Yoluxduqdan təxminən 4-5 gün sonra xəstələrdə klinik əlamətlər başlayır. Əsas əlamətlər qarında ağrı, zəif istiliyin, ishalın olmasıdır. Ürəkbulanma-qusma o qədər olmur, an-

caq ola da bilər. İshal isə ağır hallarda gün ərzində 20-30 dəfəyədək müşahidə edilə bilər. Patogen işərixiyalar əsasən kanalizasiya sularının töküldüyü ərazilərdə müşahidə edilir. Bu işərixiyalar da suyun bakterioloji çirklənmə dərəcəsini müəyyənləşdirir. Əslində dəniz suyunda bağırsaq törədiciləri - patogen törədicilər olmamalıdır. Əgər bağırsaq çöpləri aşkar edilirsə, həmin çimərliklərdə çimmək məsləhət görülmür".

□ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

MUSAVAT

Son səhifə

N 101 (8474) 11 iyun 2024

Bunları bilirsinizmi?

- Dinamitin hazırlanmasında yer fındığından istifadə olunur.
- Tarixdə ilk odekolon taun xəstəliyinə qarşı profilaktik vasitə kimi istifadə edilib.
- Las-Veqas kazinolarında saat olmur.
- Qarışqa digər canlılarla müqayisədə ən böyük beyinə malikdir. Təbii ki, bədəni ilə müqayisədə.
- Məşhur nağıl yazarı Hans Xristian Anderson demək olar ki, bir sözü belə savadlı yazsa bilmirmiş.
- Bazar ertəsi günləri 25% bel travması və 33% ürək tutması halları daha çox baş verir.
- Hər gün dünyada orta hesabla 33 yeni məhsul buraxılır, bunların 13-nü isə oyuncaqlar təşkil edir.
- Orta hesabla insan həyatının iki həftəsini işıqforun rəngini dəyişməsinə gözləməyə sərf edir.
- İnsan çay içməyə daha tez vərdişdir, nəinki narkotikə.
- Tualet kağızı 1857-ci ildə icad edilib.
- Ağcaqanadları yenicə banan yemiş insanın ətri cəlb edir.
- Xokkey şaybasının atılma sürəti saatda 160 km. çata bilər.
- Orta statistik hesabla bankomat il ərzində 250 dollar səhv hesablayır - müştərilərinin xeyrinə.
- İl ərzində insan qabırğası 5 milyon dəfə hərəkət edir.
- Dəvədləyi yeganə həşəratdır ki, başını çevirə bilər.
- Dünyada baş verən 7 oğurluqdan yalnız birinin üstü açılır.
- Dünyanın heç bir dilində dizin arxa hissəsinin adını verən bir söz yoxdur.
- ABŞ əhalisinin yalnız 55%-i Günəşin ulduz olduğunu bilir.
- Son 4 min il ərzində insan hər hansı bir yeni heyvan növünü əhliləşdirməyib.
- Dünyada hər 2 dəqiqədən bir zəlzələ baş verir.
- Normal insanın yuxuya gəlməsi üçün orta hesabla 7 dəqiqə vaxt tələb olunur.

Bəzi insanlar niyə gecə saat 3-4-də oyanır?

Adam axşam yuxuya gedib gecenin yarısı ən azı bir dəfə oyanmadan səhərə qədər yata bilər. Bu, demək olar ki, hər kəsə tanışdır, lakin maraqlı məqam ondan ibarətdir ki, bir çox insan eyni vaxtda oyanır və təəccüblü dərəcədə oyaq olurlar.

Bu, tez-tez ən "qeyri-münasib" vaxtda olur: gecə yarısı saat 3-dən 4-ə qədər.

Avstraliyanın Svinbern Texnologiya Universitetinin Psixi Sağlamlıq mərkəzinin direktoru Qreq Mürrey qeyd edir ki, "saat 3:00-da oyanmağın yeganə yaxşı tərəfi felakətin əsas nümunəsidir... Saat 3:00-da oyanmaq və narahat olmaq olduqca başa düşüləndir və insandır. Ancaq mənim fikrimcə, bu çox faydalı vərdiş deyil".

Bu kütləvi erkən oyanışın arxasında nə dayanır? Əgər müntəzəm olaraq saat 3-4-də oyanırsınızsa, təbii deyilsiniz: bu fenomen təxminən hər üçüncü şəxsə təsir göstərir.

Yuxu mütəxəssisləri deyirlər ki, belə erkən oyanışlar birbaşa olmasa da, çox vaxt stresslə bağlıdır. Mürreyin fikrincə, stress gecələr oyanma tezliyini artırır, əksinə, onları daha çox xəbərdar edir. O izah edir: "Gecə ərzində dəfələrlə oyanırsınız, yüngül yuxu daha çox gecenin ikinci yarısında baş verir. Hər şey yaxşı olanda, biz sadəcə olaraq bu oyanışları hiss etmirik. Ancaq bir az stress və oyanışın tam özünüdərkə çevrilməsi ehtimalı yüksəkdir.

Ancaq gecə oyanmasına səbəb olan tək stress deyil. Qeyri-müntəzəm cədvəllər, məni xəbərlərə baxmaq, təmiz havanın olmaması da bu cür oyanışlara kömək edə bilər.

Yuxu mütəxəssisi və "Sleepyhead Clinic"-in direktoru Stefani Romişevski hər səhər eyni vaxtda qalxmağı və yalnız yuxunun gələndə yatmağı məsləhət görür. O, həmçinin parlaq günəş işığı almağı, məşq etməyi və ünsiyyət qurmağı tövsiyə edir. Beyninizin yalnız gecələr yata biləcəyinizi bildirməsi vacibdir.

Niyə gecə yarısı 3 və ya 4-də oyanırsınız? Çoxumuz axşam saat 23:00-dan gecə yarısına qədər yatırıq və səhər 7-dən səhər 8-ə qədər oyanırıq. Ohayo ştatının Veksner Tibb Mərkəzində Yuxu təbabəti proqramının direktor köməkçisi Anessa Das izah edir:

Gecə yuxumuz sürətli (REM) və REM olmayan yuxu arasında dövr edir. Yuxunun hər mərhələsində fərqli bir oyanma həddi var. Gecə oyanışlarının eyni vaxtda izahlarından biri də eyni vaxtda yatmağınız və bu səbəbdən hər gecə eyni vaxtda yüngül bir yuxu mərhələsinə çatmağınızdır.

Orqanizmdəki yuxu dövrləri təkrarlanan bir nümunə kimi görünə bilər, amma əslində gecə boyunca yuxunun hər mərhələsində fərqli bir vaxt keçiririk. Səhər yaxınlaşdıqca REM yuxusuna sərf olunan vaxt artır, bu da yuxunu daha asan və daha çox yuxu ilə doldurur.

Texasdakı Baylor Universitetinin psixologiya və nevrologiya üzrə dosenti Maykl K. Skallın qeyd edir ki, bu cür oyanışlar narahat yuxularla əlaqəli ola bilər, baxmayaraq ki, bu, mütləq kabuslarla əlaqəli deyil. Elm adamları, bitməmiş tapşırıqların beyni artan aktivlik vəziyyətində saxlaya biləcəyindən şübhələnirlər. Bununla məşğul olmaq üçün işlər siyahısı saxlanılmalıdır.

Skallın izah edir: Tədqiqatlar göstərir ki, çarpayının yanında bloknot saxlamaq və bütün yarımqıç işlərinizi və narahatlıqlarınızı yazmaq kömək edir.

Skallın 2018-ci ildə bir məqalənin müəllifi idi, o, yatmadan beş dəqiqə əvvəl növbəti gün üçün tapşırıqların siyahısını tərtib etməyə sərf etdiyini, tədqiqat iştirakçılarının daha sürətli yuxuya gəlməsinə səbəb olduğunu göstərirdi. Onun fikrincə, eyni prinsip gecə yuxudan oyanmağa da aiddir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Qazaxıstanda da LGBT təbliğatı qadağan oluna bilər

Qazaxıstanın Mədəniyyət və İnformasiya Nazirliyi LGBT təbliğatına qarşı populyar petisiyanı baxılması üçün qəbul edib. "Biz Qazaxıstan Respublikasında açıq və gizli LGBT təbliğatının əleyhinəyik!" adlı petisiya E-Petition.kz rəsmi portalında dərc olunub. Sənəd rəsmi baxılmaq üçün lazımı sayda, yəni 50 min imza toplayıb. Bildirilir ki, ərizəyə baxılma müddəti onun qeydə alındığı tarixdən 40 iş gününə qədərdir.

Havanı içməli suya çevirən mətbəx cihazı yaradıldı

"DrinkingMaker" şirkəti "IndieGoGo" kraudfunding platformasında havadan su əldə edən, onu təmizləyən "Next-Gen" 3-ü 1-də Atmosferik Su Dispenserini təqdim edib. Cihaz təxminən qəhvə maşınının ölçüsünə malikdir və mütləq təmizliyə nail olmaq üçün pambıq, aktivləşdirilmiş karbon təbəqələri, həmçinin ultrabənövşəyi şüalardan ibarət altı səviyyəli filtrasiya sistemindən istifadə edir.

Bundan əlavə, ətrafdakı havanı təmizləmək üçün HEPA hava filtri də işi düşür. Cihaz iki versiyada mövcuddur: "Primary Edition" (gündə 14 litrə qədər) və "Pro Edition" (gündə 19 litrə qədər su istehsal edir). Günəş paneli onu açıq havada istifadə üçün daha rahat edir. "Next-Gen 3-in-1" atmosfer su dispenserinin qiyməti 329 dollardan başlayır.

Yayda necə yatmalıyıq? - məsləhət

Yayda yuxu ilə bağlı problemlər otaqdakı temperaturdan qaynaqlana bilər". Bunu rusiyalı somnoloq-nevroloq Yelena Tsareva yayda düzgün yuxu rejimindən danışarkən deyib. Mütəxəssisin sözlərinə görə, isti mövsümdə, havasızlıq səbəbindən, həmçinin istilik mübadiləsi otaqdakı temperatura uyğun gəlmərsə, yuxuya getmək daha çətindir. "Bu halda havanı ən azı +21°C-yə qədər soyutmaq üçün bir yol tapmaq lazımdır. Yuxuya getmək üçün tövsiyə olunan temperatur diapazonu +18-21°C-dir. Buna görə də, kondisionerdən istifadə edərsə, onu gecə +21°C-yə qoymaq olar", - deyir Tsareva qeyd edib.

O əlavə edib ki, iş günündən sonra istirahət rejiminə keçmək, həmçinin fiziki fəaliyyətdən, yeməkdən və spirtdən imtina etmək məsləhətdir.

Dubayda istilər "Telegram"-ın yaradıcısını smartfonsuz qoydu

"Telegram" mesencerinin yaradıcısı Pavel Durov yaşadığı Dubayda istilər səbəbindən öz smartfonundan məhrum olub. Bu barədə iş adamı ingilisdilli rəsmi "Telegram" kanalında yazıb. Durov xarab smartfonun fotosunu dərc edib və həmçinin yazıb ki, onu 180 dollara alıb. Şəkilə əsasən, dollar milyarderi "Samsung Galaxy A52" büdcə modelindən istifadə edib. Durovun sözlərinə görə, o, son iki ildə istifadəçilərini daha yaxşı başa düşmək üçün bu telefondan istifadə edir, çünki məhz sözügedən smartfon onların arasında ən populyar modellərdən biridir. Təəssüf ki, smartfon həddindən artıq isinmə səbəbindən fəaliyyətini dayandırır.

Qeyd edək ki, Durovun "Telegram" kanalına 2,5 milyondan çox insan abunə olub. Bir saatdan az müddətdə yeni post 250 mindən çox baxış və on minlərlə reaksiya toplayıb.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500